

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels till beredande av tillfällig löneförbättring under år 1920 åt viss personal vid armén bevilja under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 4,020,000 kronor;

dels godkänna de vid statsrådsprotokollet såsom Bil. A fogade grunder för den tillfälliga löneförbättringens utgående;

dels besluta, att beträffande annan personal än bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater skola för åtnjutande av den tillfälliga löneförbättringen gälla följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att med beställning eller befattning, för vilken löneförbättring utgår, icke må förenas annan till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat än gymnastiklärarbefattning eller annan tjänst å riksdagens stat; samt

att med sådan beställning eller befattning ej heller må förenas vare sig annan till den militära förvaltningen hörande befattning eller gymnastiklärarbefattning eller tjänst å kommuns stat eller uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår beställnings- eller befattningshavare, som av Kungl. Maj:t utnämnes, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan beställning eller befattning, den, som äger tillsätta beställningen eller befattningen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande tjänst,

uppdrag eller befattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid försvarsväsendet, finner tjänsten, uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillsvidare bibehållas;

dels förklara, att en var, som under år 1920 tillträder beställning eller befattning, å vilken omförmälda villkor och bestämmelser för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande skola gälla, skall vara pliktig underkasta sig samma villkor och bestämmelser, ävensom att förutvarande innehavare av dylika beställningar eller befattningar, vilka icke före viss av Kungl. Maj:t fastställd tid anmäla, att de vilja underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, icke skola för år 1920 eller någon del därav uppbära tillfällig löneförbättring;

dels ock medgiva att från det på extra stat för år 1919 under fjärde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén må för år 1919 utgå tillfällig löneförbättring till arméfördelningschefer och med dem likställda generalspersoner på aktiv stat med 1,500 kronor för helt år räknat,

till överstar och övriga militära beställningshavare, som enligt fastställda grunder skola åtnjuta löneförbättring med enahanda belopp som för överste, med 400 kronor för helt år räknat utöver det enligt sagda grunder redan fastställda belopp av 800 kronor, samt

till generalfältläkaren med 700 kronor för helt år räknat utöver den honom enligt fastställda grunder redan tillerkända löneförbättring av 800 kronor,

allt med iakttagande i tillämpliga delar av de för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande gällande särskilda föreskrifter.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

G U S T A F.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson, anhöll härefter att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan angående tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén samt anförde därvid följande:

»Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beslöt 1918 års lagtima riksdag, att viss personal vid armén skulle under åren 1918 och 1919 komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring enligt vissa av riksdagen godkända grunder. För bestridande av därmed förenade kostnader anvisade riksdagen dels å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag av 4,020,000 kronor, dels ock å extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av enahanda belopp.

I överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdades den 20 juni 1918 dels kungörelse angående grunder för tillfällig löneförbättring

under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén, dels ock kungörelse angående villkor och bestämmelser för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande. (Svensk författningssamling nr 407 och 408).

Jämlikt den 14 juni 1918 av Kungl. Maj:t givet bemyndigande hava särskilda sakkunniga tillkallats för att inom lantförsvarsdepartementet biträda med verkställande av utredning och avgivande av förslag rörande definitiv lönereglering för arméns personal. Då emellertid förslag härutinnan icke kan föreläggas innevarande års riksdag, torde tillfällig löneförbättring böra utgå jämväl under år 1920. I enlighet härmed har Kungl. Maj:t under punkten 13 av fjärde huvudtiteln i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1920 beräkna ett förslagsanslag av 4,020,000 kronor.

Med skrivelse den 24 januari 1919 hava nu förenämnda sakkunniga, i vilkas uppdrag ingått bland annat att framlägga förslag till den tillfälliga löneförbättring för vissa personalgrupper, som — utöver vad som genom beslut vid 1918 års lagtima riksdag medgivits för åren 1918 och 1919 — tilläventyrs kunde befinnas erforderlig, överlämnat förslag till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén. De sakkunniga hava därvid framhållit, att då nu gällande, genom kungl. kungörelsen den 20 juni 1918 meddelade bestämmelser rörande tillfällig löneförbättring för personal vid armén icke ägt tillämpning fullt ett år, de sakkunniga givetvis icke kunnat i förevarande sammanhang ifrågasätta någon mera ingripande förändring i dessa bestämmelser. Det bifogade förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 innebure följaktligen endast smärre jämkningar i de nu gällande grunderna.

Över de sakkunnigas förslag har arméförvaltningens civila departement den 20 februari 1919 avgivit infordrat utlåtande.

Jag övergår nu till att närmare redogöra för de olikheter, som det av de sakkunniga framlagda förslaget företer vid jämförelse med förutnämnda kungörelse den 20 juni 1918.

**Generals-
personer.**

Enligt de för åren 1918 och 1919 fastställda grunderna för den tillfälliga löneförbättringen vid armén utgår, med undantag för generalfältläkaren, sådan förmån icke till personal i generals tjänsteställning (arméfördelningschefer och likställda generalspersoner). Ej heller har tillfällig löneförbättring beviljats marinens flaggmän (generalsperson).

1917 års
sakkunnigas
ståndpunkt
i frågan.

De sakkunniga, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1917 voro tillkallade för utarbetande av förslag rörande tillfällig löneförbättring från och med år 1918 för viss personal vid armén och marinen, uttalade sig i sitt betänkande den 5 mars 1918, i samband med angivande av riktlinjerna för en blivande definitiv lönereglering för de militära beställningshavarna, även i fråga om avlöningen till generalspersoner och flaggmän. I sådant avseende erinrade de sakkunniga, att av de civila befattningshavare, med vilka generalspersoner och flaggmän väl närmast vore att jämföra, endast ett fåtal fått sina avlöningar reglerade under de senare åren; för de flesta utginge avlöningarna enligt grunder, som fastställts år 1907 eller tidigare. En jämförelse mellan de sålunda bestämda avlöningarna och de löneförmåner, som nu tillkomme generalspersoner och flaggmän, syntes ådagalägga, att de senare vore i avlöningshänseende ungefär jämställda med förenämnda civila befattningshavare.

Inom de sakkunniga hade visserligen röster höjts för att i förevarande sammanhang borde avgivas förslag till en definitiv lönereglering även för generalspersoner och flaggmän, att läggas till grund för en tillfällig löneförbättring, och hade därvid särskilt av de officerare, vilka efter vederbörligt förordnande haft att deltaga i de sakkunnigas överläggningar, uttalats, att avlöningen för ifrågavarande beställningar borde beräknas åtminstone till det för landshövdingar lägst utgående kontanta lönebeloppet eller 13,000 kronor. Av skäl, som nyss anförts, och då det syntes lämpligast, att en definitiv lönereglering för såväl nämnda civila befattningshavare som generalspersoner och flaggmän komme till stånd i ett sammanhang, hade de sakkunniga stannat vid att icke för det dåvarande upptaga berörda spörsmål till prövning.

I enlighet med den ståndpunkt, som 1917 års sakkunniga sålunda intagit till frågan om en definitiv lönereglering för generalspersoner och flaggmän, hemställde de sakkunniga icke heller om tillfällig löneförbättring åt sådana beställningshavare.

I det utlåtande över de sakkunnigas förslag, som infordrades från arméförvaltningen, uttalade emellertid detta ämbetsverk, att fullgoda skäl syntes föreligga för att redan vid behandling av frågan om tillfällig löneförbättring medtaga generalspersoner och flaggmän och därvid tillerkänna dem avlöningsförbättring till skäligt belopp, varvid även den förmånen skulle vinnas, att de militära löneskalorna komme att uppbyggas i ett sammanhang.

Myndigheternas
yttranden
över 1917 års
sakkunnigas
förslag.

Som generalspersoner och flaggmän i stort sett icke fått sina avlöningsförmåner höjda sedan år 1875, finge det enligt arméförvaltningens mening anses självklart, att deras avlöning numera icke vore tillräcklig för tillgodoseende av de behov, den ursprungligen avsett att fylla. Då härtill komme, att de personer, som lämpligen kunde anföras de ansvarsfulla generals- och amiralsposterna, måste besitta en framstående duglighet och skicklighet, ådagalagd genom ett långvarigt och intensivt arbete, syntes ej blott rättvisa och billighet utan även statsintresset kräva, att dessa personer erhöles en avsevärd löneökning. En alltför lågt satt slutavlöning på den militära banan verkade dessutom tvivelsutan menligt på utsikterna att för de ansvarsfulla posterna förvärva och bibehålla de dugliga personer, dessa poster krävde. Man kunde nämligen ej bortse från det förhållandet, att konkurrensen med privatföretagen om duglig personal gjorde sig kännbar även inom försvarsväsendet.

Arméförvaltningen funne sig jämväl böra erinra därom, att 1918 års riksdag godkänt sådana bestämmelser, att krigstidstillägg numera utginge även till de högst avlönade befattningshavarna, i vilket förhållande ämbetsverket såge ett stöd för den åsikten, att behovet av löneökning borde beaktas, även då det gällde personal, tillhörande de höga lönegrupperna.

Även de sakkunniga hade i ett fall, nämligen i fråga om generalfältläkaren, ansett sig böra föreslå tillfällig löneförbättring för person med generals tjänsteställning.

Med avseende å det belopp, vilket såsom tillfällig löneförbättring kunde anses böra tillkomma generalspersoner, finge ämbetsverket, i anslutning till vad som redan inom de sakkunniga ifrågasatts, föreslå, att detta belopp måtte så avvägas, att avlöningen för generaler uppginge åtminstone till det för landshövdingar i allmänhet utgående avlöningsbeloppet, 13,000 kronor. Då general med förläggningssort utom Stockholm och Göteborg nu uppbure tillhoppa 11,755 kronor, ansåge arméförvaltningen därför, att löneförbättringen för generaler borde sättas till i avrundat tal 1,200 kronor för år.

Beträffande marinens flaggmän och generalsperson hemställde marinförvaltningen i avgivet utlåtande, att även till dessa beställningshavare tillfällig löneförbättring måtte få utgå med 1,200 kronor.

Vid frågans behandling inför Kungl. Maj:t i samband med avlåtandet av proposition till 1918 års lagtima riksdag (nr 361) angående tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 åt viss personal vid

armén framhöll jag, med avseende å den av arméförvaltningen liksom förut hos de sakkunniga framförda jämförelsen mellan generalspersoner (flaggmän) och landshövdingar, till en början, att sistnämnda befattningshavare fått sina löneförmåner i huvudsak reglerade jämlikt kungl. brev den 28 november 1871 och sedermera fastställda genom beslut vid 1884 års riksdag. Därvid hade landshövdingarna tillerkänts, förutom bostadsförmån, kontant avlöning att utgå med i allmänhet 13,000 kronor och i vissa fall än högre belopp. Landshövdingarnas löneförmåner hade sålunda satts högre än den avlöning, som ungefär samtidigt bestämts för generalspersoner och flaggmän. Å andra sidan borde, vad anginge övriga chefsplatser inom den civila förvaltningen, erinras, att enligt gällande bestämmelser avlöningen till generaldirektör såsom regel utginge med 11,000 kronor. Visserligen hade under de senare åren en del undantag härifrån gjorts, varvid högre avlöning tillerkänts dylika befattningshavare, men för flertalet generaldirektörer — exempelvis cheferna för statskontoret, byggnadsstyrelsen, generaltullstyrelsen och domänstyrelsen¹⁾ — liksom även för generalkrigskommissarien vore avlöningen alltså begränsad till nämnda belopp, 11,000 kronor.

Vad av arméförvaltningen anförts såsom motivering för förslaget att tillerkänna generalspersoner och flaggmän tillfällig löneförbättring ansåg jag visserligen i och för sig äga ett visst berättigande, men med ungefär lika fog syntes de av arméförvaltningen anförda förhållandena kunna åberopas såsom motiv för löneförbättring åt innehavare av åtskilliga chefsplatser inom den civila förvaltningen. Det ville under dessa förhållanden synas, som om de sakkunniga haft goda skäl för sin mening, att en definitiv lönereglering för såväl chefer inom den civila förvaltningen som generalspersoner och flaggmän borde komma till stånd i ett sammanhang, och att sålunda frågan om en löneförbättring för generalspersoner och flaggmän icke för det dåvarande borde upptagas till avgörande.

I enahanda riktning uttalade sig chefen för sjöförsvarsdepartementet vid avlåtande till riksdagen av proposition (nr 362) angående tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 åt viss personal vid marinen.

Något förslag rörande tillfällig löneförbättring för generalspersoner och flaggmän upptogs sålunda icke i de till riksdagen avlåtna propositionerna i ämnet.

¹⁾ Avlöningen till domänstyrelsens chef har från och med år 1919 höjts till 15,000 kronor.

Motioner i
ämnet vid
1918
års lagtima
riksdag.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition framställdes emellertid i särskilda inom riksdagens båda kamrar väckta motioner förslag om, att löneförbättring måtte tillerkännas generalspersoner och flaggmän med 1,200 kronor för år.

I utlåtande den 31 maj 1918 (nr 181) rörande den tillfälliga löneförbättringen för viss personal vid armén yttrade statsutskottet, att utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka det i motionerna framlagda förslaget. Utskottet delade nämligen härutinnan den av såväl de sakkunniga som departementschefen uttalade uppfattningen, att löneförmånerna för cheferna inom den civila förvaltningen och för generalspersoner och flaggmän borde i ett sammanhang regleras. Vad sålunda anförts åberopades av utskottet i samma dag avgivet utlåtande (nr 182) angående tillfällig löneförbättring åt viss personal vid marinen.

Riksdagens beslut i denna fråga utföll även i enlighet med utskottets avstyrkande hemställan.

Förslag av
1902 års löne-
reglerings-
kommitté
rörande för-
bättrande av
avlöningsför-
hållandena för
cheferna inom
den civila
förvaltningen.

Frågan om beredande av förbättrade avlöningsförhållanden för såväl cheferna inom den civila förvaltningen som för generalspersoner och flaggmän upptogs sedermera i samband med Kungl. Maj:ts beslut den 16 september 1918, då uppdrag lämnades 1902 års löneregleringskommitté att verkställa utredning beträffande tillfällig lönereglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna och andra grenar av den civila statsförvaltningen.

Till statsrådsprotokollet för nämnda dag anförde nämligen chefen för finansdepartementet beträffande de personalgrupper, som den ifrågasatta löneregleringen borde avse, bland annat följande:

Enligt den från och med år 1919 gällande tillfälliga löneregleringen för kommunikationsverken skulle byråchefer i dessa verk under vissa förhållanden komma i åtnjutande av högre avlöningsförmåner, än som tillkomme en del chefer för centrala ämbetsverk. Detta torde nödvändiggöra, att en utredning komme till stånd, huruvida icke någon löneförbättring borde tillerkännas ej blott de centrala ämbetsverkens chefer utan även andra befattningshavare, vilkas avlöningsförmåner vore fastställda till samma eller högre belopp än dem, som utginge å nämnda chefsbefattningar. Erinras borde, att även för de högsta beställningshavarna inom militärväsendet en löneförbättring blivit på visst sätt ställd i utsikt, i det att statsutskottet år 1918, vid behandling av väckta motioner om tillfällig löneförbättring för generalspersoner och flaggmän, förklarat sig dela den av såväl de sakkunniga som departementschefen uttalade uppfattningen, att löneförmånerna för cheferna

inom den civila förvaltningen och för generalspersoner och flaggmän böra i ett sammanhang regleras».

Med anledning av ovanberörda, den 16 september 1918 meddelade uppdrag avgav löneredgeringskommittén den 20 november 1918 betänkande och förslag rörande tillfällig löneredgering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk, hovrätterna m. m. I detta betänkande angav löneredgeringskommittén till en början, vilka särskilda grupper av befattningshavare enligt kommitténs mening borde inbegripas i det förslag, som det ålåg kommittén att framlägga.

I sådant avseende erinrade löneredgeringskommittén, hurusom enligt chefens för finansdepartementet berörda uttalande utredning borde åstadkommas, huruvida icke någon löneförbättring borde tillerkännas ej blott de centrala ämbetsverkens chefer utan även andra befattningshavare, vilkas avlöningsförmåner vore fastställda till samma eller högre belopp än dem, som utginge å nämnda chefsbefattningar. Sådana befattningshavare vore statsråd, justitieråd, regeringsråd, landshövdingar m. fl., och komme löneredgeringskommittén att närmare yttra sig rörande den löneförbättring, som synts böra för dem ifrågakomma. Då emellertid löneredgeringskommitténs uppdrag endast avsåg befattningshavare vid den civila statsförvaltningen, tillhörde det givetvis icke kommittén att avgiva något förslag angående löneförbättring till de högsta beställningshavarna inom militärväsendet, generalspersoner och flaggmän, liksom det ej heller syntes ankomma på kommittén att föreslå några avlöningstillägg för, bland andra, kommunikationsverkens chefer, vilkas avlöningar icke undergått någon ändring vid de år 1918 för dessa verk åvägabragta löneredgeringarna.

Beträffande de belopp, som i särskilda fall borde utgå såsom löneförbättring för befattningshavare inom den civila förvaltningen, fann sig kommittén böra i första hand taga hänsyn till de tillfälliga löneredgeringar, som från och med år 1919 genomförts för personalen vid de affärsdrivande verken. I enlighet härmed föreslog kommittén för de inom centralförvaltningen anställda manliga befattningshavarna inom de tre normalgraderna följande löneförbättringsbelopp, nämligen

för befattningshavare i tredje normalgraden (byråchefer m. fl.) 1,000 kronor eller 12,3 procent å nuvarande begynnelseavlöningen, 8,100 kronor,

för befattningshavare i andra normalgraden (sekreterare, kamrerare m. fl.) likaledes 1,000 kronor eller 17,2 procent å nuvarande begynnelseavlöningen, 5,800 kronor, samt

för befattningshavare i första normalgraden (notarier, bokhållare, revisorer m. fl.) 900 kronor eller 22,5 procent å nuvarande begynnelseavlöningen, 4,000 kronor.

Vad beträffade befattningshavare med högre avlöning än den för tredje normalgraden gällande, kunde visserligen, yttrade kommittén, starka skäl anses föreligga att för åtskilliga av dessa befattningshavare föreslå avlöningsreglering efter helt andra grunder än dem kommittén eljest funnit sig böra tillämpa i sitt föreliggande utlåtande. Under nu givna förutsättningar måste emellertid kommittén inskränka sig till att för samtliga ifrågavarande befattningshavare föreslå en löneförbättring att utgå med procentuellt ungefär enahanda belopp, som ifrågasatts för tredje normalgraden. I sådana fall, då avlöningen för dylika högre befattningshavare icke överstege 10,000 kronor, borde sålunda löneförbättringen bestämmas till 1,200 kronor; där avlöningen utgjorde 11,000—13,000 kronor, syntes löneförbättringen böra utgå med 1,500 kronor, och för högre avlöningar än 13,000 kronor borde löneförbättringsbeloppet sättas till 2,000 kronor.

Enligt vad sålunda anförts, skulle den löneförbättring, som av kommittén ansåges böra tillkomma de vid centralförvaltningen anställda befattningshavarna med avlöning i någon av de tre normalgraderna eller med högre avlöning än den för tredje normalgraden bestämda, i nedan angivna fall utgå med följande belopp:

Nuvarande avlöning (begynnelseavlöning) kronor.	Löneförbättring.	
	Kronor.	Procent.
15,000 och högre.....	2,000	högst 13,3
11,000—13,000	1,500	11,5—13,6
9,000—10,000	1,200	12,0—13,3
8,100 (tredje normalgraden)	1,000	12,3
5,800 (andra normalgraden)	1,000	17,2
4,000 (första normalgraden)	900	22,5

Vid tillämpning av dessa regler föreslog kommittén för nedan angivna befattningshavare med högre avlöning än den för tredje normalgraden gällande följande löneförbättringsbelopp:

överdirektör i kontrollstyrelsen, riksarkivarie, riksbibliotekarie m. fl.	med 9,000 kronors	avlöning	1,200 kronor	
expeditionschef, överdirektör i fängvårdsstyrelsen m. fl.	» 10,000	»	» 1,200	»
statssekreterare, justitiekansler, generaldirektörer i ett flertal verk, generalkrigskommisarie	» 11,000	»	» 1,500	»
president, överdirektör och sous-chef i domänstyrelsen	» 12,000	»	» 1,500	»
justitieråd, regeringsråd	» 13,000	»	» 1,500	»
landshövdingar i 22 län	» 13,000	»	» 2,000	»
generaldirektör i medicinalstyrelsen och i domänstyrelsen	» 15,000	»	» 2,000	»
landshövding i Malmöhus län, landshövding i Göteborgs och Bohus län	» 15,500	»	» 2,000	»
	» 17,000	»	» 2,000	»

I statsverkspropositionen till 1919 års riksdag har Kungl. Maj:t — med anmälan att frågan om tillfällig lönerreglering för den i lönerregleringskommitténs uppdrag avsedda personalen ännu icke slutbehandlats, vadan proposition i ämnet först senare kunde föreläggas riksdagen — föreslagit riksdagen att under de särskilda huvudtitlarna på tilläggsstat för år 1919 och på extra stat för år 1920 beräkna för ändamålet erforderliga medel. På sätt av lönerregleringskommittén ifrågasatts, är nämligen avsett, att löneförbättringen skall komma vederbörande befattningshavare till godo redan från början av år 1919.

Såsom lönerregleringskommittén uttalat, hade, yttra de sakkunniga, det icke tillhört densamma att avgiva något förslag rörande löneförbättring för de högsta beställningshavarna inom försvarsväsendet, och hade denna fråga icke heller i annan ordning hittills varit föremål för utredning. På grund av statsutskottets ovanberörda yttrande i utlåtande den 31 maj 1918 samt det av chefen för finansdepartementet gjorda uttalandet den 16 september 1918 syntes emellertid berörda spörsmål nu böra upptagas till bedömande, i syfte att 1919 års riksdag måtte komma i tillfälle att i ett samband pröva avlöningsförhållandena för cheferna inom den civila förvaltningen och för innehavarna av de officersbeställningar vid

De sakkunnigas förslag.

försvarsväsendet, som vore avsedda för generaler och flaggmän. De sakkunniga hade därför i enlighet med sitt uppdrag, funnit sig nu böra till behandling företaga frågan om löneförbättring för sistnämnda beställningshavare.

Inom 1917 års militära avlöningssakkunniga hade, såsom ovan nämnts, ifrågasatts, huruvida icke vid en definitiv lönereglering avlöningen för generalspersoner och flaggmän borde beräknas till det för landshövdingar hittills lägst utgående kontanta beloppet eller 13,000 kronor, och hade arméförvaltningen i sitt över de sakkunnigas förslag avgivna utlåtande föreslagit, att då general med förläggningssort utom Stockholm och Göteborg nu uppbure en avlöning av 11,755 kronor, löneförbättringen måtte i nedåt avrundat tal bestämmas till 1,200 kronor.

Vid övervägande av detta spörsmål hade de sakkunniga stannat vid den meningen, att under nuvarande förhållanden, då fråga förläge om tillfällig lönereglering för de civila ämbetsverkens chefer m. fl. högre civila ämbetsmän, bland dem landshövdingarna, jämförelsen mellan förevarande militära beställningshavare och landshövdingarna icke torde kunna upprätthållas. De sakkunniga hade i stället, vad anginge beställningarna för arméns generaler (arméfördelningscheferna och med dem likställda chefer, nämligen inspektörerna för infanteriet och för militärläroverken, generalfälttygmästaren, chefen för fortifikationen, chefen för generalstaben samt generalintendenten), ansett sig böra hemställa, att för innehavarna av dessa beställningar måtte få utgå en tillfällig löneförbättring av 1,500 kronor för år eller samma belopp, som av 1902 års löneregleringskommitté föreslagits att såsom regel tilldelas de chefer för civila ämbetsverk m. fl. civila befattningshavare, vilkas avlöning utgjorde lägst 11,000 och högst 13,000 kronor. Innehavarna av ifrågavarande officersbeställningar skulle alltså erhålla samma löneförbättring som flertalet generaldirektörer, generalkrigskommissarien, presidenter, justitieråd och regeringsråd m. fl.

Av de 12 beställningshavare, om vilka här vore fråga, hade 8 sin förläggningssort i Stockholm och åtnjöte på grund därav inkvarterings- och servisbidrag med 300 kronor högre belopp, än som tillkomme de övriga. Totalavlöningen utgjorde sålunda för den förra gruppen 12,055 kronor och för den senare gruppen 11,755 kronor. I överensstämmelse med de grunder, som enligt beslut av 1918 års lagtima riksdag nu gällde rörande tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén, syntes emellertid någon åtskillnad i avseende å löneförbättringens belopp icke böra göras mellan nämnda båda grupper av beställningshavare.

Vid bifall till de sakkunnigas förslag komme sammanlagda avlöningen för arméns ifrågavarande generalspersoner att uppgå till respektive 13,555 kronor och 13,255 kronor. I procent av den hittills utgående avlöningen komme löneförbättringsbeloppet, 1,500 kronor, att utgöra respektive 12,4 och 12,8 procent.

Den årliga kostnaden för beredande av ifrågavarande tillfälliga löneförbättring komme att utgöra $12 \times 1,500$ kronor eller 18,000 kronor.

Såsom ovan anförts, vore det avsett, att den tillfälliga löneförbättringen för befattningshavare vid statens civila verk skulle utgå redan från början av år 1919. I överensstämmelse härmed borde motsvarande, av de sakkunniga nu föreslagna förmån för ifrågavarande officerare tillerkännas vederbörande redan från nyssnämnda tidpunkt. I § 1 av det uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén för år 1920 hade bland personal, som skulle komma i åtnjutande av dylik löneförbättring, upptagits arméfördelningschefer och med dem likställda generalspersoner. Vad åter anginge år 1919, syntes i sammanhang med avlåtande till riksdagen av förslag rörande tillfällig löneförbättring för år 1920 åt viss personal vid armén böra särskilt utverkas riksdagens medgivande,

att från det på extra stat för år 1919 under rikstatens fjärde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén finge för år 1919 till arméfördelningschefer och med dem likställda generalspersoner på aktiv stat utgå tillfällig löneförbättring till belopp av 1,500 kronor för helt år räknat, med iakttagande i tillämpliga delar av de särskilda föreskrifter, som enligt beslut av 1918 års lagtima riksdag skulle lända till efterrättelse beträffande den då beviljade tillfälliga löneförbättringen under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén.

Mot vad de sakkunniga sålunda föreslagit har arméförvaltningens civila departement icke funnit något att erinra.

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

Departementschefen.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har frågan om löneförbättring åt generalspersoner ansetts böra lösas i samband med frågan om förbättrade avlöningsförhållanden för cheferna inom den civila förvaltningen. Sedan 1902 års löneregleringskommitté den 20 november 1918 avgivit förslag rörande tillfällig löneförbättring för bland andra flertalet av nämnda chefer, har Kungl. Maj:t denna dag beslutit avlåtande av proposition i ämnet till riksdagen i överensstämmelse med

det av löneregleringskommittén framställda förslaget. Vid sådant förhållande torde framställning till riksdagen nu jämväl böra göras om beredande av tillfällig löneförbättring för arméns generalspersoner.

Det belopp, varmed den tillfälliga löneförbättringen åt generalspersoner skulle utgå, har av de sakkunniga föreslagits till 1,500 kronor för år räknat eller samma belopp, som 1902 års löneregleringskommitté ansett böra utgå till chefer för civila ämbetsverk m. fl. civila befattningshavare, vilkas avlöning utgör lägst 11,000 och högst 13,000 kronor. Då Kungl. Maj:t uti sin nyssnämnda proposition anslutit sig till löneregleringskommitténs sålunda framställda förslag, finner jag mig böra tillstyrka, att den tillfälliga löneförbättringen jämväl för generalspersoner bestämmes till 1,500 kronor.

Av skäl, som de sakkunniga anfört, torde den sålunda föreslagna tillfälliga löneförbättringen få utgå redan för innevarande år.

Överstar.

1917 års militära avlöningssakkunniga, vilka vid angivandet av riktlinjerna för en blivande definitiv lönereglering yttrade sig om alla officerare och underofficerare med undantag av allenast generalspersoner och flaggmän, och således även om överstarna, föreslogo i avseende å dessa följande avlöning:

lön	7,000 kronor
dagavlöning à 8 kronor	2,920 »
<hr/>	
Summa 9,920 kronor	

Vid beräkning av den tillfälliga löneförbättringen utgingo de sakkunniga från skillnaden mellan nyssnämnda 9,920 kronor och den avlöning, som för närvarande enligt stat tillkommer överste med förläggning å annan ort än i Stockholm eller Göteborg, eller 9,090 kronor, (lön 6,000 kronor, inkvarterings- och servisbidrag 900 kronor samt dagavlöning à 6 kronor 2,190 kronor); med avrundning av skillnadsbeloppet, 830 kronor, nedåt till närmast lägre 50-tal kronor upptogs den tillfälliga löneförbättringen till ett belopp av 800 kronor.

I sitt betänkande den 5 mars 1918 anställde de sakkunniga vissa jämförelser mellan de av dem ifrågasatta avlöningsbeloppen för officerare i olika tjänstegrader och de avlöningar, vilka enligt de år 1907 och senare beslutade löneregleringarna utgingo till sådana tjänstemän inom de centrala ämbetsverken eller hos länsstyrelserna, som med hänsyn till arbetsuppgifter och chefsställning kunna sägas vara i huvudsak likställda med innehavarna av de olika officersbeställningarna.

Vad överstarna beträffar, anförde de sakkunniga, att de med den tänkta nya avlöningen skulle bliva ungefär likställda med de chefer för centrala ämbetsverk, som erhållit ställning och benämning av överdirektörer med den högre av de för sådana befattningshavare fastställda avlöningarna, 10,000 kronor.

I enlighet med vad de sakkunniga sålunda föreslagit, bestämdes den tillfälliga löneförbättringen för överstar under åren 1918 och 1919 till 800 kronor för år räknat.

De sakkunniga hava nu anført, att därest i enlighet med 1902 års löneregleringskommittés förslag avlöningen för nyssnämnda överdirektörer komme att från och med år 1919 höjas med 1,200 kronor eller till 11,200 kronor, vore det uppenbart, att den av 1917 års militära avlönings-sakkunniga anställda jämförelsen icke vidare kunde tillämpas. De sakkunniga ville icke heller ifrågasätta, att den tillfälliga löneförbättringen för överstarna skulle ökas i den omfattning, att dessa beställningshavare även efter genomförandet av den tillfälliga löneregleringen för de civila verkens chefer bleve i avlöningshänseende ungefär likställda med de högst avlönade överdirektörerna. En viss höjning av det nu fastställda löneförbättringsbeloppet för överstarna, eller 800 kronor, syntes emellertid vara ofrånkomlig. Därvid borde även tillses, att överstarna insattes på en lämplig plats i löneskalorna för officerspersonalen.

Då de sakkunniga nu funnit sig böra förorda, att från och med år 1919 arméfördelningschefer och med dem likställda generalspersoner erhöles en tillfällig löneförbättring, som uppbringade deras avlöning till 13,255 (resp. 13,555) kronor, samt enligt de för åren 1918 och 1919 fastställda grunderna för löneförbättringen överstes sammanlagda avlöning utgjorde allenast 9,890 (resp. 10,190) kronor, syntes genom höjning av det nuvarande löneförbättringsbeloppet för överstarna en utjämning böra ske.

Jämfördes de nuvarande, enligt stat utgående avlöningarna i de båda högsta militära tjänstegraderna, utgjorde skillnaden 2,665 kronor. Om för generalsbeställningarna medgäves en löneförbättring av 1,500 kronor och ett så lågt löneförbättringsbelopp som 800 kronor bibehölles för överstebeställningarna, skulle nämnda skillnad, såsom framginge av nyss anförda siffror, komma att ökas till 3,365 kronor. Vid sådant förhållande ville de sakkunniga föreslå, att den tillfälliga löneförbättringen för överstarna upptoges med samma belopp, 1,200 kronor, som enligt föreliggande förslag av 1902 års löneregleringskommitté skulle utgå såsom avlöningstillägg till civila befattningshavare med en begynnelse-

De sakkunnigas
förslag.

avlöning om 9,000—10,000 kronor. Därigenom komme skillnaden i avlöning för generals- och överstebeställningarna att bli 2,965 kronor.

Genom en sådan höjning av löneförbättringen för överstarna komme vidare proportionen mellan avlöningarna för överstar och överstelöjtnanter att bli bättre avvägd än med de för närvarande gällande bestämmelserna, enligt vilka en alltför ringa skillnad i lönehänseende rådde i fråga om personalen i nämnda båda grader. Detta förhållande belystes av följande sammanställning:

	Avlöning enligt stat.	Avlöning med inräknande av redan med- given löneför- bättring.	Avlöning en- ligt de sak- kunnigas förslag.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Överste	9,090	9,890	10,290
Överstelöjtnant	6,925	8,025	8,025
Skillnad	2,165	1,865	2,265

I § 1 av det uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén för år 1920 hade, i överensstämmelse med vad sålunda blivit anført, löneförbättringen för överstar upptagits till ett från 800 kronor till 1,200 kronor förhöjt belopp.

Av enahanda skäl, som ovan åberopats till stöd för att arméfördelningschefer och med dem likställda generalspersoner borde redan från och med 1919 års början komma i åtnjutande av den föreslagna löneförbättringen, syntes beträffande överstar den nu ifrågasatta höjningen i för dem redan beslutad löneförbättring böra utgå från början av år 1919. Detsamma borde tydligen även gälla i fråga om sådana militära beställningshavare, som enligt fastställda grunder skulle åtnjuta löneförbättring med samma belopp som överste, nämligen inspektören för kavalleriet, kommandanten i Boden och militärbefälhavaren på Gotland.

I sammanhang med avlåtagande till riksdagen av förslag rörande tillfällig löneförbättring för år 1920 borde sålunda särskilt utverkas riksdagens medgivande,

att från det på extra stat för år 1919 under riksstatens fjärde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén finge för år 1919 till överstar på aktiv stat och de övriga militära beställningshavare, som enligt fastställda grunder skulle åtnjuta löneförbättring med enahanda belopp som för överste, utöver det enligt sagda grunder fastställda belopp av 800 kronor utgå ytterligare löneförbättring till belopp av 400 kronor för helt år räknat, med

iakttagande av de för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande gällande särskilda föreskrifter.

Arméförvaltningens civila departement har uti sitt i ärendet avgivna yttrande funnit sig böra tillstyrka bifall till de sakkunnigas i förevarande hänseende framställda förslag.

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

Uti den förut denna dag beslutade propositionen till riksdagen angående tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen har, i enlighet med 1902 års löne-regleringskommittés hemställan, föreslagits, att överdirektörer och med dem likställda måtte från och med innevarande år komma i åtnjutande av en tillfällig löneförbättring av 1,200 kronor. Då, såsom förut nämnts, överstar ansetts böra i avlöningshänseende närmast jämsställas med nyssnämnda befattningshavare, torde den till dem för närvarande utgående tillfälliga löneförbättringen böra i enlighet med de sakkunnigas förslag höjas från 800 kronor till 1,200 kronor för år räknat.

Departementschefen.

I överensstämmelse med vad de sakkunniga hemställt, torde den sålunda föreslagna förhöjda löneförbättringen böra utgå redan från och med innevarande år.

Med den lydelse, § 1 mom. 9 uti kungörelsen den 20 juni 1918 erhållit, gäller generellt, att vid tjänstårsberäkning i sådana fall, då den tillfälliga löneförbättringens belopp är beroende av visst antal tjänstår, hänsyn icke får tagas vare sig till tid, varunder vederbörande löntagare efter avsked från beställning på stat med bibehållen befodringsrätt såsom lönlös kvarstått i regemente (kår) vid armén, intill dess beställning på stat ånyo vunnits, eller till tid, varunder beställningshavare åtnjutit tjänstledighet med frånträdande av samtliga avlöningsförmåner.

Tjänstårsberäkning i vissa fall.

De sakkunniga hava ansett detta moment böra i vissa avseenden fullständigas till sitt innehåll. Enligt vad de sakkunniga erfarit, hade det nämligen inträffat, att vissa militära beställningshavare, i samband med erhållande av tjänstledighet med skyldighet att frånträda sina avlöningsförmåner från anslag under fjärde huvudtiteln, förordnats att uppehålla annan statstjänst (exempelvis vid svensk beskickning i utlandet) eller fullgöra annat offentligt uppdrag mot ersättning av särskilt anvisade medel (exempelvis vid någon av kristidskommissionerna). För sådana fall hade det syntts de sakkunniga rättvist, att — i likhet med vad som inom den civila statsförvaltningen allmänt gällde beträffande rätt till ålderstillägg

De sakkunnigas förslag.

— vederbörande militära beställningshavare vid återinträde i tjänsten finge i fråga om rätt till löneförbättring tillgodoräkna sig även den tid, varunder han åtnjutit ledighet från den militära beställningen.

Hade däremot någon under tid, då han efter erhållet avsked med bibehållen befodringsrätt kvarstått över stat bestritt tjänst eller fullgjort uppdrag av ovan angiven natur, syntes skäl icke föreligga till någon avvikelse från det nu gällande allmänna stadgandet.

I enlighet med vad sålunda anförts, hade de sakkunniga funnit sig böra föreslå ett tillägg till ifrågavarande stadgande, såvitt det avsåge avdrag vid tjänstårsberäkning av tid, varunder tjänstledighet åtnjutits med frånträdande av samtliga avlöningsförmåner, av innehåll att den tjänstledige icke finge i förevarande hänseende föras till last den tid, under vilken han på grund av förordnande bestritt annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag.

I den nuvarande lydelsen av förevarande moment saknades vidare erforderlig ledning för hur tjänstårsberäkningen skulle ske i visst fall, då officer eller underofficer, som haft avsked från beställning på stat och med bibehållen befodringsrätt såsom lönlös kvarstått i regemente (kår), ånyo tillträdde beställning på stat. Det kunde då understundom inträffa, att någon beställning i den grad, som vederbörande innehade vid avskedet, icke genast vore ledig och att han till följd därav måste till en början åtnöjas med beställning i lägre grad.

Det hade syntes de sakkunniga vara med övriga principer för tjänstårsberäkningen mest överensstämmande och i övrigt följdriktigast, att i sådana fall vederbörande finge vid beräkning av tjänstår i den lägre beställningen tillgodoräkna sig, utöver vad eljest vore medgivet, jämväl den tjänstetid, han före avskedet uppnått i högre beställning. Ett i överensstämmelse härmed avfattat stadgande hade av de sakkunniga införts i § 1 mom. 9.

Departements-
chefen.

Mot vad de sakkunniga i nu avhandlade hänseenden föreslagit har jag, i likhet med arméförvaltningens civila departement, icke någon erinran att framställa.

Övergång
från reser-
ven till be-
ställning
på stat.

Uti § 1 mom. 11 av kungörelsen den 20 juni 1918 angående grunder för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén stadgas följande:

»Officer eller underofficer, som från reserven övergått till beställning på stat, må av den tid, varunder han tillhört reserven, såsom tjänstår för erhållande av löneförbättring tillgodoräkna sig så stor del, som av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmes.»

Uti sitt nu avgivna förslag till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén hava de sakkunniga i förenämnda moment utbytt uttrycket »officer eller underofficer, som från *reserven* övergått till beställning på stat» mot uttrycket »officer eller underofficer, som från *någon av arméns reserver* övergått till beställning på *aktiv* stat.»

De
sakkunnigas
förslag.

Beträffande den av de sakkunniga sålunda vidtagna ändringen har arméförvaltningens civila departement anført, att med densamma torde hava åsyftats, att under stadgandet i förevarande mom. skulle kunna hänföras även den, som övergått från reservstat till beställning på stat.

Arméförvalt-
ningens civila
departements
yttrande.

Det nu föreslagna uttrycket överensstämde visserligen med ordalydelsen i § 1 av strafflagen för krigsmakten, där uttrycket »krigsmaktens reserver» måste anses i sig innefatta även reservstaten. Departementet ansåge emellertid, att den av de sakkunniga föreslagna lydelsen av mom. 11 icke med full tydlighet angäve förut nämnda syftemål med hänsyn till den avfattning vissa andra av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter erhållit. Sålunda ville departementet erinra därom, att kungl. förordningen den 15 november 1912 handlade enligt rubriken om *arméns reserver* av befäl och civilmilitär personal. Vidare skilde gällande tjänstgöringsreglemente för armén på *arméns reservstater* och *arméns reserver*. Departementet ansåge därför, att det skulle lända till förtydligande, därest det föreslagna uttrycket »*någon av arméns reserver*» utbyttes mot »*reservstat eller reserv*». Att tydlighet vunnes i förevarande avseende hade så mycket större betydelse, som, enligt vad departementet hade sig bekant, det redan förekommit, att övergång skett från reservstat till aktiv stat.

Då jag, i likhet med civila departementet, anser önskvärt, att full tydlighet vinnes rörande innebörden av det utav de sakkunniga föreslagna uttrycket, finner jag mig böra tillstyrka, att detsamma ändras i enlighet med vad civila departementet hemställt.

Departements-
chefen.

I sitt den 5 mars 1918 avgivna betänkande angående tillfällig löneförbättring från och med år 1918 för viss personal vid armén och marinen anförde 1917 års militära avlöningssakkunniga i samband med angivandet av de riktlinjer, enligt vilka en definitiv lönereglering för nämnda personal borde anordnas, att det av de sakkunniga ifrågasatta lönesystemet icke utan vidare kunde tillämpas på vissa grupper beställningshavare.

Under-
officers be-
fordran till
officersbe-
ställning.

1917 års
sakkunniga.

De sakkunniga erinrade i detta hänseende, bland annat, hurusom riksdagen i skrivelse den 14 september 1914 angående ordnandet av rikets försvarsväsende anhållit om utredning rörande de omständigheter, under vilka personal i underbefäls ställning vid yngre år borde kunna vinna befordran till officer och reservofficer. Särskilda sakkunniga hade tillkallats för att inom lantförsvarsdepartementet biträda med utredning av nämnda fråga beträffande personal såväl vid armén som vid marinen, men hade dessa sakkunniga då ännu icke slutfört sitt uppdrag.

Därest ifrågavarande utredning skulle komma att leda till ett beslut, varigenom personal, som innehaft fast anställning såsom manskap och sedermera befordrats till underofficersbeställning, erhöle utsträckt möjlighet att vinna anställning såsom officer, skulle det givetvis, yttrade de sakkunniga, vid tillämpning av ett lönesystem, anordnat enligt de ifrågasatta riktlinjerna, bliva nödvändigt att meddela särskilda föreskrifter om den avlöning, som borde tillkomma officer, vilken erhållit sin anställning i nu angiven ordning. Därest nämligen sergeant med mer än tre tjänstår eller fanjunkare befordrades till fänriksbeställning, skulle, om för dylika fall inga särskilda stadganden vore gällande, avlöningsminskning uppstå för den befordrade, och samma förhållande skulle inträda, om övergång till löjtnantsbeställning medgäves fanjunkare, som intjänat ett eller flera ålderstillägg, eller sergeant, som uppnått slutavlöningen.

Utan att närmare ingå på denna fråga hade de sakkunniga velat uttala, att vid genomförandet av utvidgad möjlighet för underofficer att övergå till officersbeställning syntes i nu förevarande hänseende böra stadgas, att underofficer, som sålunda befordrades, skulle äga rätt att vid övergången bibehålla sin tidigare intjänade avlöning. Om den fortsatta utredningen därtill skulle giva anledning, borde dessutom tagas i övervägande, huruvida och i vad mån till officer befordrad underofficer borde för uppflyttning till högre avlöning än den, som av honom innehades i anställning såsom underofficer, tillgodoräkna sig den tjänstetid, han såsom underofficer innehaft sistnämnda avlöning.

Ehuru det visserligen under nuvarande förhållanden endast sällan förekomme, att underbefäl, som innehaft fast anställning under så lång tid, att underofficersbefordran vunnits, överginge till officersanställning, syntes i fråga om den tillfälliga löneförbättring, som vore å bane, böra meddelas ett stadgande av innebörd att den, som på angivet sätt överginge från underofficers- till officersbeställning, icke skulle lida minskning i den honom såsom underofficer tillkommande avlöningen, däri inräknat tillfällig löneförbättring.

Beträffande officer, som från underofficersbeställning vunnit officersbefordran, borde sålunda föreskrivas, att tillfällig löneförbättring skulle till sådan officer utgå med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning i varje fall komme att motsvara den avlöning, som vid befodrings-tillfället tillkommit honom å underofficersbeställningen, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen. En dylik bestämmelse syntes emellertid icke vara erforderlig beträffande de synnerligen fåtaliga fall, då sådan befordran förekommit under tiden, innan den tillfälliga löneförbättringen skulle träda i kraft.

Mot de sakkunnigas uttalande i nu omförmälda hänseende fann jag vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t icke anledning att göra någon erinran, och intogs följaktligen enligt de sakkunnigas förslag i de vid vederbörlig proposition (nr 361) fogade grunderna för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén följande stadgande:

1918 års
proposition.

»Därest efter 1918 års ingång innehavare av underofficersbeställning befordras till officer med lön på stat, skall sådan officer, utan hinder av vad i mom. 1 är stadgat, äga uppbära tillfällig löneförbättring med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning såsom officer icke kommer att understiga den avlöning, som vid befodringsstillfället tillkommit honom å underofficersbeställningen, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen.»

Ifrågavarande stadgande ingår såsom moment 12 av § 1 i omförmälda kungörelse den 20 juni 1918.

De sakkunniga hava nu beträffande förevarande fråga anfört följande:

De sakkunnigas
förslag.

Enligt vad som meddelats i den till riksdagen den 11 januari 1919 avgivna berättelse om vad i rikets styrelse tilldragit sig, hade ovan nämnda sakkunniga för utredning av frågan om underbefäls anställning såsom officer eller reservofficer ännu icke slutfört sitt uppdrag. Något beslut, varigenom personal, som innehaft underofficersbeställning, erhållit möjlighet att i annan ordning än efter avläggande av studentexamen och därpå följande genomgående av officerskurs vid krigsskolan vinna anställning såsom officer, hade därför ännu icke kommit till stånd. Vid sådant förhållande hade de sakkunniga icke funnit sig äga anledning att vid nu ifrågavarande revision av grunderna för den tillfälliga löneförbättringen, så vitt anginge år 1920, söka utreda, vilka särskilda föreskrifter skulle erfordras för att rättvist avväga avlöningen för officer, som framdeles kunde erhålla sin anställning i annan ordning

än efter avlagd studentexamen och genomgången officerskurs vid krigsskolan.

Vad åter anginge avlöningsförhållandena för sådan officer, som först vunnit anställning såsom underofficer och sedermera efter genomgången krigsskolekurs befordrats till fänrik, skulle det möjligen kunna anses tillräckligt att för år 1920 bibehålla nuvarande föreskrift, enligt vilken den, som på angivet sätt överginge från underofficers- till officersbeställning, icke behövde lida minskning i de avlöningsförmåner, han vid övergången innehade såsom underofficer, däri inräknat tillfällig löneförbättring.

Med tillämpning härav komme emellertid officer, varom här vore fråga, att uppbära förhöjd löneförbättring allenast till dess han genom intjänande av visst antal tjänstår (eventuellt efter befordran till högre officersbeställning) nått högre ordinarie avlöning jämte löneförbättring än han innehade vid övergången. Sedermera komme han icke i åtnjutande av annan löneförbättring än den, vartill hans tjänstår såsom officer berättigade honom.

Då den igångsatta utredningen om ändrade grunder för underbefäls övergång till officer ännu icke vore avslutad och i varje fall något beslut i ämnet näppeligen kunde föreligga så tidigt, att detsamma kunde tillämpas under år 1920, hade de sakkunniga funnit sig böra taga i övervägande, om icke redan nu genom en ändring uti ifrågasvarande, vid 1918 års lagtima riksdag fastställda grunder för den tillfälliga löneförbättringen, möjlighet borde beredas för officer, som under det han innehaft underofficersbeställning efter genomgången officerskurs vid krigsskolan gjort sig kompetent till officersbefordran, att genom en i viss mån ändrad tjänstårsberäkning erhålla något högre tillfällig löneförbättring än den, som tillkomme honom allenast på grund av uppnådda tjänstår i beställning av officers tjänstegrad.

Vid de möjligheter till övergång från underofficers- till officersbeställning, som för närvarande förefunnes, skedde sådan övergång i varje fall till den lägsta officersbeställningen, såsom fänrik (underlöjtnant). Med hänsyn härtill och då den tjänstgöring, som ålåg fänrikar och underofficerare (särskilt sergeanter), i det hänseendet torde kunna anses i det stora hela vara lika, att dessa beställningshavare, i den mån de fullgjorde trupptjänst, plägade placeras i plutonchefsbefattningar, hade de sakkunniga funnit sig kunna föreslå, att vid tjänstårsberäkningen för officer, vilken från beställning såsom underofficer övergått till officersbeställning, sådan hänsyn finge tagas till tjänstetiden såsom underofficer, att densamma likställdes med tjänstetid såsom

fänrik (underlöjtnant). Med en sådan bestämmelse komme en till officer befördrad underofficer, vilken vid övergången räknade minst tre år såsom sergeant, genast vid officersbeställningens tillträdande i åtnjutande av den för fänrik (underlöjtnant) med mer än tre tjänstår bestämda högre löneförbättringen. Och vid framdeles skeende befordran till löjtnant komme officer, varom här vore fråga, att, därest hans sammanlagda tjänstetid såsom underofficer och fänrik (underlöjtnant) översköte tre år, få för åtnjutande av löneförbättring i högre avlöningsgrupp tillgodoräkna sig högst tre år av den överskjutande tiden.

I § 1 mom. 12 av det uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén hade de sakkunniga infört ett stadgande om ifrågavarande särskilda lönetursberäkning. Då även vid tillämpningen av detta stadgande det fall kunde tänkas inträda, att en underofficer vid befordran till officer skulle få vidkännas avlöningsminskning, hade stadgandet försetts med ett tillägg, som motsvarade innehållet av förevarande moment enligt dess lydelse i grunderna för löneförbättringen för åren 1918 och 1919.

1917 års avlöningssakkunniga hade, såsom ovan nämnts, ansett, att någon särskild bestämmelse till reglerande av avlöningsförhållandena för det fåtal officerare, som före år 1918 övergått från underofficers- till officersbeställning, icke vore erforderlig. Frågan om meddelande av dylik särskild bestämmelse hade numera underställts Kungl. Maj:ts prövning från en av de utav 1917 års sakkunniga åsyftade löntagarna.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift hade nämligen löjtnanten av 1. klassen vid Upplands artilleriregemente A. S. Edling gjort framställning om att få såsom tjänstår i sin löjtnantsbeställning tillgodoräkna sig före officersexamen fullgjord tjänstetid i beställning såsom underofficer och i civilmilitär beställning av underofficers tjänsteklass.

Med anledning av remiss å detta ärende hade de sakkunniga i utlåtande den 18 december 1918 förmålt sig hava för avsikt att i nu förevarande sammanhang till behandling upptaga frågan om införande av allmänna regler rörande rätt för officer, vilken vunnit befordran från beställning såsom underofficer, att tillgodoräkna sig tjänstetid såsom underofficer vid beräkning av den honom tillkommande tillfälliga löneförbättringen; och ämnade de sakkunniga därvid beträffande ifrågavarande ansökning avgiva det vidare yttrande, vartill omständigheterna kunde föranleda.

De sakkunniga ville fördenskull nu göra följande erinringar rörande remisshandlingarnas innehåll.

Efter att hava innehaft *dels* sergeantsbeställning under tiden från och med den 1 januari 1905 till och med den 31 januari 1910, *dels* beställning såsom tygskrivare från och med den 1 februari 1910 till och med den 13 juli 1911, *dels ock* ånyo sergeantsbeställning från och med den 14 juli 1911 till och med den 31 december 1912, hade Edling, vilken såsom elev vid krigsskolan deltagit i 1911—1912 års officerskurs, den 31 december 1912 befordrats till underlöjtnant. Sedermera hade Edling den 26 maj 1916 vunnit befordran till löjtnant av 2. klassen och den 22 februari 1918 transporterats till löjtnant av 1. klassen.

Edling hade nu anhållit att för åtnjutande av tillfällig löneförbättring få såsom tjänstår i egenskap av officer tillgodoräkna sig de åtta år han innehaft underofficers beställning respektive beställning såsom tygskrivare.

Arméförvaltningens civila departement, som avgivit utlåtande över ansökningen, hade därvid yttrat, att billighetsskäl visserligen syntes tala för att sökanden tillerkändes tillägg till de honom i egenskap av löjtnant av 1. klassen tillkommande avlöningsförmåner med sådant belopp, att hans sammanlagda avlöning åtminstone icke komme att understiga den avlöning, som han skulle ägt uppbära, därest han kvarstått såsom underofficer på stat vid regementet, men att något stöd för beslut i sådan riktning eller för bifall till ansökningen icke förefunnes i ordalydelsen i gällande författning rörande tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén.

Även de sakkunniga hade i sitt ovanberörda utlåtande den 18 december 1918 förklarat sig anse, att de av riksdagen fastställda grunderna för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 uteslöte möjligheten av ett bifall till sökandens framställning.

Med tillämpning av dessa grunder hade Edling ägt såsom tjänstår tillgodoräkna sig allenast sin tjänstetid i officersbeställningarna. Han hade sålunda under år 1918 varit berättigad att åtnjuta löneförbättring under sin anställning såsom löjtnant av 2. klassen för januari och februari månader efter 450 kronor för år räknat, men sedermera efter uppflyttning till löjtnant av 1. klassen icke ägt uppbära någon löneförbättring. För år 1919 vore åter Edling berättigad att åtnjuta löneförbättring efter 400 kronor för år räknat, ett belopp, som komme att utgå till honom jämväl för åren 1920 och 1921, om han fortfarande vore löjtnant av 1. klassen och nuvarande grunder för den tillfälliga löneförbättringen icke underginge någon förändring.

Ändrades åter nämnda grunder på det av de sakkunniga ovan föreslagna sättet, skulle detta medföra, att Edling, därest viss del av

hans första sergeantsanställning finge av honom tillgodoräknas, komme att såsom löjtnant av 1. klassen redan från och med ingången av år 1920 uppflyttas till den grupp av sådana beställningshavare, som ägde åtnjuta tillfällig löneförbättring med 800 kronor för år räknat.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat, torde förutom Edling finnas vid armén anställda endast ett fåtal officerare på aktiv stat, vilka befordrats till fänrikar (underlöjtnanter) från underofficersbeställningar. I de fall, då tiden för dessa löntagares underofficersanställning med tillägg av tjänstetiden i beställning såsom fänrik (underlöjtnant) överstigit 3 år, komme för dem, liksom för Edling, den föreslagna ändringen att i viss mån förbättra lönetursberäkningen varigenom ökad avlöning kunde komma dem till godo för tid efter 1920 års ingång.

Den sålunda ifrågasatta förändringen i grunderna för den tillfälliga löneförbättringen syntes icke lämpligen böra givas retroaktiv verkan för tid före 1920 års ingång. Enligt de sakkunnigas mening måste det emellertid anses förenat med billighet och rättvisa, att sådana löntagare, varom här vore fråga, på grund av sin, i jämförelse med på vanligt sätt anställda officerare, väsentligt längre tjänstetid i beställning vid armén, måtte kunna redan för tid, som förflutit innan den föreslagna bestämmelsen trädde i kraft, tilldelas sådan förhöjning i avlöningen, som skulle följa av den förbättrade lönetursberäkningen. De sakkunniga ansåge sig ock kunna förutsätta, att, därest berörda ändringsförslag vunne Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, Kungl. Maj:t skulle finna möjlighet att av tillgängliga medel bereda löntagare, varom här vore fråga, erforderligt tillägg i löneförbättringen även för tid före 1920 års ingång.

Mot vad de sakkunniga sålunda anført och föreslagit har arméförvaltningens civila departement icke framställt någon erinran.

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

I likhet med de sakkunniga anser även jag det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att vid tjänstårsberäkning för officer, vilken övergått från beställning såsom underofficer till officersbeställning, sådan hänsyn må tagas till tjänstetiden såsom underofficer, att densamma likställas med tjänstetid såsom fänrik (underlöjtnant). Vid sådant förhållande och då vad de sakkunniga i övrigt anført icke föranleder någon erinran från min sida, finner jag mig böra tillstyrka bifall till de sakkunnigas i nu förevarande hänseende framställda förslag.

Departementschefen.

**Tygunder-
officerare.**

I § 2 av nu gällande grunder för den tillfälliga löneförbättringen, vilken § avser löneförbättringen för vissa särskilda militära beställningshavare på aktiv stat, stadgas, att tygunderofficer vid artilleriet äger uppbära dylik förmån med det belopp, som skolat tillgodokomma honom, därest han kvarstått på aktiv stat vid regemente (kår) och där innehaft beställning såsom styckjunkare.

De sakkunnigas
förslag.

De sakkunniga hava icke funnit anledning ifrågasätta någon ändring i denna bestämmelse, men då enligt § 2 av instruktionen för personalen vid artilleriets fabriker och tyganstalter den 8 oktober 1915 tygunderofficerare, så länge de vore å stat upptagna, skulle höra till de civilmilitära beställningarna, borde ifrågavarande stadgande överföras till § 4.

Departements-
chefen.

Mot vad sålunda föreslagits har jag icke något att erinra.

**Furirer av
1:a klassen.**

I § 2 av de vid 1918 års lagtima riksdag antagna grunderna för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 åt viss personal vid armén har bland den personal, som skulle bli delaktig av den tillfälliga löneförbättringen, upptagits jämväl furir av 1:a klassen, och skall till sådan beställningshavare löneförbättringen utgå med ett årligt belopp av 120 kronor.

De sakkunnigas
förslag.

De sakkunniga hava bibehållit denna bestämmelse oförändrad i det av dem nu framlagda förslaget rörande tillfällig löneförbättring för år 1920. Då de sakkunniga emellertid hade för avsikt att, jämlikt erhållet uppdrag, i annat sammanhang yttra sig rörande löneförbättring åt det fast anställda manskapet vid armén, ansågo de sig böra anmärka, att, vid prövning av sistberörda ärende, det till äventyrs kunde finnas lämpligt, att ändrade föreskrifter komme till stånd rörande löneförbättringen till furirer av 1:a klassen.

Departements-
chefen.

Med skrivelse den 7 december 1918 hava särskilda inom lantförsvarsdepartementet tillkallade sakkunniga överlämnat betänkande angående förbättrande av manskapsrekryteringen vid armén samt därvid föreslagit bland annat en löneförbättring för härens fast anställda manskap. Enligt denna skulle lönen för furir av 1. klassen höjas med 120 kronor för år eller med samma belopp, som för närvarande utgår i tillfällig löneförbättring, för furir av 2. klassen med 90 kronor för år

samt för korpral, vicekorpral och menig beställningsman med 60 kronor för år. Därjämte skulle dagavlöningen höjas för furir av 1. och 2. klassen från 50 öre till 1 krona, för korpral från 40 öre till 75 öre, för vicekorpral och menig beställningsman från 30 öre till 50 öre samt för övrig menig från 20 öre till 50 öre.

Sedan arméns och marinens avlöningssakkunniga den 24 februari 1919 avgivit infordrat yttrande över nämnda förslag, har Kungl. Maj:t denna dag beslutit avlåtande av proposition till riksdagen angående löneförbättring åt arméns fast anställda manskap. Enligt denna skulle dagavlöningen för furir av 1. klassen höjas från 50 öre till 1 krona. Ifrågasvarande befattningshavare skulle alltså från och med år 1920 erhålla en löneförhöjning av $(365 \times 0,50 =)$ 182 kronor 50 öre för år räknat. Vid sådant förhållande torde den furir av 1. klassen för närvarande tillkommande tillfälliga löneförbättringen av 120 kronor om året icke vidare böra utgå.

I sitt betänkande den 5 mars 1918 anförde 1917 års sakkunniga — efter att för fältläkare och regementsläkare hava föreslagit samma tillfälliga löneförbättring, som skulle tillkomma överstelöjtnanter respektive majorer, med vilka de förra vore i avlöningshänseende fullt jämnställda — beträffande löneförbättring för generalfältläkaren och överfältläkaren, att dessa beställningshavare genom beslut av 1912 års riksdag blivit i fråga om avlöningsförmåner ungefär likställda med vissa civila befattningshavare, nämligen generalfältläkaren med generalkrigskommisarien och överfältläkaren med krigsråd. Det skulle sålunda kunna ifrågasättas, huruvida icke avlöningen för nämnda båda beställningshavare lämpligast borde regleras i samband med lönereglering för motsvarande civila ämbetsmän. Då emellertid genom den tillfälliga löneförbättring, som borde beredas fältläkare och regementsläkare (ävensom marinöverläkaren och förste marinläkare), dessa beställningshavares löneförmåner skulle uppbringas till belopp, som icke stode i lämpligt förhållande till generalfältläkarens och överfältläkarens nuvarande avlöningar, syntes även de båda sistnämnda böra bliva delaktiga i den tillfälliga löneförbättringen. För generalfältläkaren borde löneförbättringen utgå med samma belopp som för överste, eller 800 kronor, och för överfältläkaren med enahanda belopp som för överstelöjtnant, eller 1,100 kronor.

Enligt då föreliggande förslag om fältveterinärkårens omorganisation skulle från och med år 1919 inrättas en överfältveterinärbeställning. Då överfältveterinären skulle vara jämnställd med överfältläkare, borde således den förre, liksom överfältläkaren, åtnjuta enahanda löneförbättring som överstelöjtnant.

**Generalfält-
läkaren,
överfält-
läkaren,
överfält-
veterinären.**

Nuvarande
bestämmelser.

I enlighet med de sakkunnigas sålunda framställda förslag utgår för närvarande tillfällig löneförbättring

till generalfältläkaren	med	800 kronor
» överfältläkaren med enahanda belopp som för överstelöjtnant eller.....	»	1,100 »
» överfältveterinären likaledes med enahanda belopp som för överstelöjtnant eller	»	1,100 »

De sakkunnigas
förslag.

De sakkunniga hava ansett, att de sålunda fastställda grunderna för beräkning av löneförbättringen till ifrågasatta tre beställningshavare numera tarvade någon jämkning.

I det föregående hade de sakkunniga föreslagit, att från och med år 1919 tillfällig löneförbättring finge med 1,500 kronor för år utgå till arméfördelningschefer och med dem likställda generalspersoner. Detta förslag avsåge att bereda nämnda militära chefer en ökning i avlöningen, motsvarande vad som enligt 1902 års löneregleringskommittés förslag skulle tillgodokomma vissa chefer för centrala ämbetsverk (bland andra generalkrigskommissarien) och en del andra civila befattningshavare, såsom presidenter, justitieråd m. fl. Vid sådant förhållande och då, såsom av 1917 års militära avlöningssakkunniga framhållits, generalfältläkaren enligt gällande stater vore beträffande löneförmåner ungefär likställd med generalkrigskommissarien, syntes den ändringen böra göras i fråga om det generalfältläkaren tillerkända löneförbättringsbeloppet, att detsamma höjdes från 800 kronor till 1,500 kronor. I det av de sakkunniga uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén hade de sakkunniga alltså för generalfältläkaren upptagit sistnämnda belopp.

Av enahanda skäl, som de sakkunniga åberopat till stöd för sitt förslag, att den för överstar ifrågasatta förhöjda löneförbättringen måtte få utgå redan från början av år 1919, hade de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att generalfältläkaren finge för år 1919, utöver den honom enligt fastställda grunder tillerkända löneförbättring av 800 kronor, tillerkännas ytterligare sådan till belopp av 700 kronor för helt år räknat. I fråga om villkoren för åtnjutande av nämnda ytterligare förmån ävensom rörande sättet för bestridande av den därav föranledda kostnaden borde lända till efterrättelse enahanda föreskrifter, som enligt de sakkunnigas förslag skulle gälla beträffande den för överstar ifrågasatta förhöjningen för år 1919.

Såsom av 1917 års militära avlöningssakkunniga erinrats, vore på grund av beslut vid 1912 års riksdag överfältläkaren i avlöningshänseende ungefär likställd med krigsråd (tjänsteman i den s. k. tredje normalgraden vid de centrala ämbetsverken), och skulle överfältveterinären efter fältveterinärkårens från 1919 års början genomförda omorganisation åtnjuta samma avlöning som överfältläkaren. Efter vad förut meddelats, hade av 1902 års löneregeringskommitté föreslagits, att civila tjänstemän i tredje normalgraden skulle från och med år 1919 äga åtnjuta avlöningstillägg till belopp av 1,000 kronor, motsvarande 12,3 procent av den i stat uppförda begynnelseavlöningen av 8,100 kronor. På grund härav skulle man kunna sätta i fråga, att löneförbättringen för överfältläkaren och överfältveterinären för framtiden borde bestämmas till 1,000 kronor eller 100 kronor lägre än det av 1918 års lagtima riksdag för åren 1918 och 1919 medgivna beloppet. Med hänsyn till den ringa skillnaden mellan de båda belopp, om vilka här vore fråga, och då det av 1902 års löneregeringskommitté framlagda förslaget avsåge en löneförbättring av mera tillfällig natur, hade de sakkunniga emellertid icke ansett sig böra föreslå någon nedsättning i det belopp, som en gång blivit överfältläkaren och överfältveterinären tillerkänt såsom tillfällig löneförbättring.

Mot vad de sakkunniga sålunda föreslagit har arméförvaltningens civila departement förklarat sig icke hava något att erinra.

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag beslöt 1912 års riksdag, att generalfältläkaren, eller överfältläkaren som han då benämndes, skulle i avlöningshänseende likställas med generalkrigskommissarien. Vid sådant förhållande och då uti den förut denna dag beslutade propositionen angående tillfällig löneregering för vissa ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen, i enlighet med 1902 års löneregeringskommittés hemställan, föreslagits, att tillfällig löneförbättring skall från och med innevarande år utgå till generalkrigskommissarien med 1,500 kronor för år räknat, finner jag mig böra tillstyrka de sakkunnigas förslag, att den tillfälliga löneförbättringen för generalfältläkaren från och med innevarande år höjes till 1,500 kronor.

Departementschefen.

Mot vad de sakkunniga anført i fråga om den tillfälliga löneförbättringen för överfältläkaren och överfältveterinären har jag icke någon erinran att framställa.

**Redo-
göraren vid
ridskolan.**

De sak-
kunnigas
förslag.

Bland de civilmilitära beställningshavare, till vilka tillfällig löneförbättring skall från och med år 1920 utgå, hava de sakkunniga ansett böra, utöver i § 4 förut uppräknad personal, upptagas innehavaren av den beställning såsom redogörare vid ridskolan, som enligt det vid 1919 års statsverksproposition fogade statförslag för ridskolan skall inrättas från och med år 1920.

Till statsrådsprotokollet den 9 januari 1919 hade i fråga om beställningens uppförande å stat samt om löneförmånerna för dess innehavare av föredragande departementschefen anförts i huvudsak följande:

Å ridskolans stat funnes för närvarande uppförd en räkenskapsförare med arvode av 800 kronor.

Med anledning av de ökade förvaltningsgöromålen vid ridskolan hade Kungl. Maj:t, efter därom av arméförvaltningens intendents- och civila departement gjord framställning, genom brev den 31 december 1917 medgivit, att vid skolan finge under år 1918 anställas en med förvaltningsgöromål fullt förtrogen person såsom redogörare mot åtnjutande av ersättning härför med 2,242 kronor 50 öre samt fri bostad i kronans hus eller kontant ersättning därför. Enahanda medgivande hade sedermera lämnats jämväl för innevarande år.

Uti skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 3 augusti 1918 hade chefen för ridskolan hemställt, att redogörararbetsfattningen vid ridskolan måtte uppföras å ridskolans stat med enahanda avlöningsförmåner som förvaltare vid intendenturkåren jämte bostad, vedbrand och planteringsland. Vid bifall härtill borde det å staten för närvarande upptagna arvodet åt räkenskapsförare ur staten utgå.

Arméförvaltningen hade anført, att då förutvarande räkenskapsföraren vid ridskolan från och med år 1918 avgått från sin befattning och ett återbesättande av denna, på sätt skolchefen föreslagit, inginge i ett av arméförvaltningen tidigare avgivet förslag rörande omorganisation av ridskolan, ämbetsverket icke hade något att erinra mot den gjorda framställningen.

Enligt vad för riksdagen tidigare anmälts, hade det varit avsett att vid den planerade indragningen av Strömsholms hingstdepå överflytta redogörarbefattningen vid depån till ridskolans stat. Emellertid hade förvaltningsgöromålen vid skolan under de senare åren tagit en sådan omfattning, att det blivit nödvändigt att redan från och med år 1918 därstädes anställa en med dylika göromål fullt förtrogen person. Vid sådant förhållande och då det efter all sannolikhet komme att dröja åtskilliga år, innan den beslutade indragningen av hingstdepån komme till stånd, hade föredragande departementschefen icke något att erinra

mot, att redogörarbefattningen redan nu uppfördes å ordinarie stat. Med uteslutande av det å staten upptagna arvudet åt en räkenskapsförare borde alltså å densamma uppföras en redogörare med lön 1,200 kronor, dagavlönning i 365 dagar å 2 kronor 50 öre = 912 kronor 50 öre, summa 2,112 kronor 50 öre. Härtill borde komma ett ålderstillägg å lönen med 300 kronor efter 5 års väl vitsordad tjänst. På sätt skolchefen föreslagit, syntes redogöraren jämväl böra komma i åtnjutande av fri bostad med bränsle och lyse samt planteringsland.

Utöver vad sålunda förekommit rörande inrättandet av en redogörarbefattning vid ridskolan ville de sakkunniga framhålla, att, sedan den underofficer, som på grund av kungl. brevet den 31 december 1917 under år 1918 anställdts såsom redogörare vid ridskolan, anhållit, att han, som i avlöningshänseende vore likställd med förvaltare vid intendenturkåren, måtte få komma i åtnjutande av avlöningsförbättring till belopp av 1,100 kronor, motsvarande den tillfälliga löneförbättring, som enligt kungörelsen den 20 juni 1918 tillerkänts dylik beställningshavare, Kungl. Maj:t genom brev den 11 oktober 1918 medgivit, att ersättningen för tjänstgöringen såsom redogörare vid ridskolan finge från och med den 1 oktober 1918 under återstoden av samma år utgå med ett från 2,242 kronor 50 öre till 3,342 kronor 50 öre förhöjt belopp, för år räknat.

I betraktande av vad sålunda förekommit hade det syntts de sakkunniga, att ifrågavarande redogörare vid ridskolan, därest förslaget om beställningens uppförande på stat vunne riksdagens bifall, borde för år 1920 komma i åtnjutande av samma löneförbättring, 1,100 kronor, som skulle tillkomma förvaltare vid intendenturkåren, med vilka redogöraren vore avsedd att i övrigt bliva i avlöningshänseende likställd.

I enlighet härmed hade föreskrift om löneförbättring åt den ifrågavarande redogöraren införts i § 4 av det uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 åt viss personal vid armén.

Vad de sakkunniga sålunda anfört och föreslagit föranleder från min sida icke någon erinran.

Departements-
chefen.

I sitt betänkande den 5 mars 1918 behandlade 1917 års militära avlönings-sakkunniga frågan, i vad mån löneförbättring borde beredas åt den personal vid armén, vars kontanta avlönning utginge endast i form av arvode. Härvid ansågo dessa sakkunniga, att den tillfälliga löneförbättringen borde tillkomma allenast innehavare av befattningar, som toge innehavarens hela arbetstid i anspråk och för vilka avlö-

Arvodes-
tagare.

Nuvarande
bestämmelse.

ningen utgjordes av allenast arvode eller av arvode jämte andra naturaförmåner än kost, med den ytterligare begränsning att bland dessa befattningar blott borde upptagas sådana, för vilka arvoden utginge enligt av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda stater eller eljest enligt av riksdagen prövade grunder.

Nämnda av de sakkunniga omfattade grundsatser godkändes av Kungl. Maj:t, och upptogs i anslutning härtill, med allenast ett par mindre avvikelser från de sakkunnigas förslag, i propositionen (nr 361) till 1918 års lagtima riksdag tillfällig löneförbättring för åren 1918 och 1919 för följande arvodestagare, nämligen: rullföringspersonal på fastlandet, rullföringspersonal (tillika landstormsområdesbefälhavare och landstormsförrådsförvaltare) på Gottland, bibliotekarie vid generalstaben, aktuarie vid generalstaben, garnisonspastor i Boden, kommandant i Stockholm och å Karlsborg, vaktmästare vid kommandantskapet i Stockholm, maskinist vid krigshögskolan och vid artilleri- och ingenjörhögskolan, fodermarsk vid ridskolan och fortväbel samt slutligen åtskilliga befattningshavare vid garnisonssjukhusen i Stockholm och i Boden. Vad sistnämnda grupp av befattningshavare angår, var Kungl. Maj:ts förslag beträffande de båda åren 1918 och 1919 i så måtto olika, att ett flertal, för vilka tillfällig löneförbättring upptogs för år 1918, icke föreslogs till erhållande av sådan förmån för år 1919. Denna olikhet stod i samband därmed, att Kungl. Maj:t till 1918 års lagtima riksdag avlåtit ett omfattande förslag till omorganisation av garnisonssjukhuset i Stockholm och samtidigt hemställt om vissa avlöningsförbättringar för personalen vid garnisonssjukhuset i Boden. För år 1919 föreslogs sålunda löneförbättring för allenast två befattningshavare bland garnisonssjukhusens personal, nämligen apotekaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm samt en vid samma sjukhus anställd gårdsvaktmästare, tillika snickare.

Vad anginge storleken av den tillfälliga löneförbättring, som borde beredas arvodestagare, ansågo 1917 års militära avlöningssakkunniga, att för flertalet av dessa befattningshavare löneförbättringen borde i enlighet med ett för 1917 års riksdag framlagt förslag beräknas efter 20 procent av de enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i stat uppförda arvodesbeloppen, dock med bortseende i förekommande fall från ålderstillägg och med avrundning till närmast lägre med 25 delbart antal kronor. Beträffande arméns rullföringspersonal syntes emellertid en något högre löneförbättring vara nödvändig. Med hänsyn till omfattningen av rullföringspersonalens göromål ansågo de sakkunniga sig böra föreslå, att de enligt stat utgående arvoden måtte höjas med 2

kronor 50 öre för dag eller 912 kronor 50 öre för år för rullföringsbefälhavare samt officer vid Stockholms stads rullföringsområde och med 2 kronor för dag eller 730 kronor för år till rullföringsbiträden.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit i fråga om löneförbättringens belopp lades till grund för Kungl. Maj:ts till riksdagen avlåtna förslag, och föranledde detta i den del, varom nu är fråga, ingen erinran från riksdagens sida.

Enligt § 5 av kungörelsen angående grunder för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén äga följaktligen nedan angivna arvodestagare under år 1919 uppbära tillfällig löneförbättring med följande belopp för helt år räknat:

befälhavare för rullföringsområde på fastlandet	med 912 kronor 50 öre
officer vid Stockholms stads rullföringsområde	» 912 » 50 »
biträde vid rullföringsområde på fastlandet	» 730 »
rullföringsbefälhavare (tillika landstormsområdesbefälhavare) på Gottland	» 912 » 50 »
rullföringsbiträde (tillika landstormsförrådsföreltare) på Gottland	» 730 »
bibliotekarie vid generalstaben	» 300 »
aktuarie vid generalstaben	» 300 »
garnisonspastor i Boden	» 600 »
kommendant i Stockholm	» 600 »
vaktmästare vid kommendantskapet i Stockholm	» 175 »
kommendant å Karlsborg	» 600 »
maskinist vid krigshögskolan	» 225 »
» » artilleri- och ingenjörhögskolan	» 225 »
fodermarsk vid ridskolan	» 200 »
fortväbel	» 225 »
apotekare vid garnisonssjukhuset i Stockholm	» 700 »
gårdsvaktmästare, tillika snickare, vid samma sjukhus	» 200 »

Vid den av de sakkunniga nu företagna revisionen av de för år 1919 gällande grunderna rörande den tillfälliga löneförbättringen, i vad angår beredande av motsvarande förmån för vederbörande personal under år 1920, hava de sakkunniga ansett sig böra undersöka, huruvida någon eller några av nyssnämnda arvodestagare borde uteslutas från löneförbättring för år 1920 och huruvida på grund av inträdda nya

De sakkunnigas
förslag.

förhållanden tilläventyrs andra arvodestagare borde för samma år komma i åtnjutande av sådan förmån.

I förstnämnda hänseende hava de sakkunniga framhållit, hurusom, enligt ett i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag framlagt förslag till stat för garnisonssjukhuset i Stockholm, att lända till efterrättelse tillsvidare från och med år 1920, arvodet för apotekaren därstädes upptagits med ett från 3,500 kronor till 6,000 kronor förhöjt belopp. Under förutsättning att detta förslag godkändes av riksdagen, syntes särskild löneförbättring för denne befattningshavare under år 1920 bliva obehövlig, och hade sakkunniga förty utslutit honom från § 5 i det uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring för nämnda år.

I statsverkspropositionen till 1919 års riksdag hade Kungl. Maj:t vidare för godkännande underställt riksdagen förslag till stat för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet att likaledes lända till efterrättelse tillsvidare från och med år 1920. Hittills hade stat för nämnda anstalt pläгат fastställas av Kungl. Maj:t inom ramen av den för skolans verksamhet anvisade anslagssumman. Till följd härav hade det förslag till löneförbättring för viss personal vid armén som förelagts 1918 års lagtima riksdag, icke ansetts böra upptaga andra befattningshavare vid skjutskolan än chefen, vilken åtnjöte arvode, motsvarande överstelöjtnants avlöning. Jämte chefen funnes emellertid vid skjutskolan anställda två befattningshavare med hel årstjänst, nämligen 1 förvaltare och 1 väbel. Avlöningen för en var av dessa befattningshavare vore i den för år 1920 föreslagna staten, liksom i de under de senaste åren av Kungl. Maj:t fastställda staterna, upptagen med ett kontant belopp av 912 kronor 50 öre jämte inkvartering, vedbrand och lyse in natura. I anslutning till de grunder, som tillämpats rörande löneförbättringen för åren 1918 och 1919, ansåge de sakkunniga, att tillfällig löneförbättring borde för år 1920 tillerkännas ifrågavarande två befattningshavare och att denna förmån borde till beloppet bestämmas efter samma beräkningsgrund, som kunde bliva gällande för övriga likställda befattningshavare.

Vad beträffade de löneförbättringsbelopp, som borde för år 1920 utgå till vederbörande arvodestagare, ansåge de sakkunniga icke anledning föreligga att föreslå någon ändring i fråga om rullföringsbefälhavare, rullföringsofficerare och rullföringsbiträden. För förstnämnda två grupper av befattningshavare vore arvodena för närvarande enligt stat beräknade efter lägst 4 kronor och högst 6 kronor för dag, under det att motsvarande arvoden för rullföringsbiträden beräknats med lägst 2

kronor och högst 3 kronor 50 öre för dag. Då nu förbättringen av dessa arvoden beräknats för rullföringsbefälhavare och rullföringsofficer efter 2 kronor 50 för dag samt för rullföringsbiträden efter 2 kronor för dag eller till 912 kronor 50 öre respektive 730 kronor för år, innebure den tillfälliga löneförbättringen i procent av de nuvarande arvodenas belopp en så väsentlig avlöningsökning som lägst 41.6 procent och högst 100 procent.

Däremot hade de sakkunniga, vad övriga arvodestagare beträffade, funnit den löneförbättring, som till dem utginge för åren 1918 och 1919 och vilken beräknats, med viss avrundning, efter 20 procent på de i stat fastställda arvoden, vara i flertalet fall väl knappt tillmätt. På grund härav och i anslutning till vad av 1902 års löneregleringskommitté i dess ovanberörda betänkande föreslagits beträffande en del jämförliga arvodestagare vid den civila förvaltningen, hade de sakkunniga ansett sig böra hemställa, att den tillfälliga löneförbättringen för arméns ifrågavarande personal med arvoden av 3,000 kronor eller därunder finge för år 1920 beräknas efter 25 procent i stället för 20 procent av arvoden enligt stat. För en arvodestagare vid armén, nämligen garnisonspastorn i Boden, syntes emellertid, för det fall att riksdagen godkände av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1919 års riksdag avlåtet förslag om höjning av det nuvarande arvodet från 3,000 kronor till 4,000 kronor, löneförbättringen böra bibehållas vid det för åren 1918 och 1919 bestämda beloppet, 600 kronor.

I likhet med vad som tillämpats vid bestämmande av löneförbättringen för åren 1918 och 1919 borde dock i fråga om motsvarande förmån för år 1920 i förekommande fall bortses från medgivna arvodesförhöjningar efter viss tjänstetid, liksom avrundning borde ske till närmast lägre med 25 delbart antal kronor.

För överskådlighetens skull hade i efterföljande tabell sammanförts nu ifrågavarande grupp av arvodestagare med angivande av arvodenas belopp samt beloppet av den för envar föreslagna löneförbättringen.

Befattning.	Arvode enligt 1920 års stat, förslag. Kronor.	Tillfällig löneförbättring. Kronor.
Bibliotekarie vid generalstaben	1,500 —	375 —
Aktuarie vid generalstaben	1,500 —	375 —
Garnisonspastor i Boden	4,000 —	600 —
Kommendant i Stockholm	3,000 —	750 —
Vaktmästare vid kommendantskapet i Stockholm	900 —	225 —
Kommendant å Karlsborg	3,000 —	750 —
Maskinist vid krigshögskolan	1,200 —	300 —
» » artilleri- och ingenjörhögskolan	1,200 —	300 —
Fodermarsk vid ridskolan	1,100 —	275 —
Förvaltare vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	912 50	225 —
Väbel vid samma skola	912 50	225 —
Fortväbel	1,200 —	300 —
Gårdsvaktmästare, tillika snickare, vid garnisonssjukhuset i Stockholm ...	1,000 —	250 —

I § 5 av det uppgjorda förslaget till grunder för tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén hade införts de arvodestagare, som enligt de sakkunnigas förslag skulle komma i åtnjutande av förmånen i fråga, ävensom löneförbättringens belopp för en var av dessa befattningshavare.

Arméförvaltningens civila departements yttrande.

Mot vad de sakkunniga sålunda föreslagit har arméförvaltningens civila departement förklarat sig icke hava något att erinra.

Departementschefen.

I likhet med de sakkunniga håller även jag före, att därest den av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagna höjningen av arvodet för apotekaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm från 3,500 kronor till 6,000 kronor av riksdagen godkännes, tillfällig löneförbättring icke vidare bör till ifrågavarande befattningshavare utgå.

Mot de sakkunnigas förslag att jämväl förvaltaren och väbelen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet skola komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring har jag icke något att erinra.

Vad beträffar de av de sakkunniga föreslagna löneförbättringsbeloppen, tillåter jag mig erinra, att uti den förut denna dag beslutade propositionen angående tillfällig lönereglering för vissa ordinarie befatt-

ningshavare inom den civila statsförvaltningen har, i enlighet med 1902 års lönerегleringskommittés hemställan, föreslagits, att till en del med ifrågavarande militära arvodestagare jämförliga civila arvodestagare skall utgå tillfällig löneförbättring med 25 procent av arvodena enligt stat. Vid sådant förhållande finner jag mig böra tillstyrka, att jämväl de militära arvodestagare, varom här är fråga, komma i åtnjutande av tillfällig löneförbättring efter enahanda beräkningsgrund. Vad de sakkunniga föreslagit beträffande garnisonspastorn i Boden giver mig icke anledning till annan erinran än att, därest den uti årets statsverksproposition föreslagna höjningen av arvodet från 3,000 kronor till 4,000 kronor icke skulle vinna riksdagens bifall, den tillfälliga löneförbättringen för ifrågavarande befattningshavare bör, i enlighet med vad nyss anförts, från och med år 1920 utgå med 25 procent å det nuvarande arvodet eller med 750 kronor.

Uti § 10 av kungörelsen den 20 juni 1918 angående grunder för tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén stadgas följande:

Tillfällig
löne-
förbättring
vid
åtnjutande
av krigslön.

»Sådan i §§ 1—4 omförd personal, som på grund av tjänstgöring vid mobiliserat truppförband, stab, formation o. s. v. åtnjuter krigslön enligt krigsavlöningsreglementet, må, utan hinder av vad i berörda reglemente är stadgat rörande skyldighet att frånträda fredsavlöningsförmåner, uppbära tillfällig löneförbättring enligt de i förevarande grunder meddelade bestämmelser.»

Uti förevarande bestämmelse hava de sakkunniga icke föreslagit någon ändring.

De
sakkunnigas
förslag.

Med anledning av föreskriften i § 10 i de föreslagna grunderna, vilken byggde på den förutsättningen, att krigsavlöningsreglementet för armén icke komme att för år 1920 undergå någon sådan förändring, som påverkade förevarande stadgande, har arméförvaltningens civila departement ansett sig böra erinra om, att det nu gällande krigsavlöningsreglementet av den 28 juli 1918 hade en giltighetstid endast till utgången av år 1919.

Armé-
förvaltningens
civila
departement.

Då, såsom civila departementet erinrat, det nuvarande krigsavlöningsreglementet upphör att gälla med utgången av innevarande år och proposition till riksdagen angående en förlängning av dess giltighetstid icke torde komma att avlätas, skulle kunna ifrågasättas att ur det förslag till grunder för tillfällig löneförbättring, som nu förelägges riksdagen, helt utesluta förevarande stadgande. Då emellertid förhål-

Departement-
schefen.

landen kunna tänkas inträda, vilka föranleda utfärdande av särskilt krigsavlöningsreglemente, torde stadgandet lämpligen böra, med viss mindre jämkning av ordalydelsen, allt fortfarande bibehållas.

**Avlönings-
villkor.**

De
sakkunnigas
förslag.

De sakkunniga hava ansett, att för åtnjutande av tillfällig löneförbättring under år 1920 bör, i likhet med vad som föreskrivits beträffande motsvarande förmån under åren 1918 och 1919, beträffande annan personal än bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater stadgas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att med beställning eller befattning, för vilken löneförbättring utginge, icke finge förenas annan till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat än gymnastiklärarybefattning eller annan tjänst å riksdagens stat; samt

att med sådan beställning eller befattning ej heller finge förenas vare sig annan till den militära förvaltningen hörande befattning eller gymnastiklärarybefattning eller tjänst å kommuns stat eller uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, såframt ej, vad anginge beställnings- eller befattningshavare, som av Kungl. Maj:t utnämndes, Kungl. Maj:t och, vad anginge innehavare av annan beställning eller befattning, den som ägde tillsätta beställningen eller befattningen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande tjänst, uppdrag eller befattning ej kunde anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid försvarsväsendet, funne tjänsten, uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillsvidare bibehållas.

Därjämte borde förklaras, att en var, som under år 1920 tillträdde beställning eller befattning, å vilken omförmälda villkor och bestämmelser för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande skulle gälla, skulle vara pliktig underkasta sig samma villkor och bestämmelser, ävensom att förutvarande innehavare av dylika beställningar eller befattningar, vilka icke före viss av Kungl. Maj:t fastställd tid anmälde, att de ville underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunde därtill förbindas, icke skulle för år 1920 eller någon del därav uppbära tillfällig löneförbättring.

Arméförvalt-
ningens civila
departements
yttrande.

Med avseende å vad sålunda föreslagits har arméförvaltningens civila departement erinrat därom, att arméförvaltningen och marinförvaltningen uti en av ämbetsverken den 30 januari 1919 avlåten gemen-

sam skrivelse till statsrådet och chefen för justitiedepartementet ifrågasatt en decentralisering av de till Kungl. Maj:ts avgörande knutna frågorna rörande rätt för vissa befattningshavare att med sin statstjänst förena annan beställning, som icke vore uppförd å rikets eller riksdagens stat. Därvid hade ämbetsverken anfört huvudsakligen följande.

Det kunde ifrågasättas, om icke en decentralisation borde ske med avseende å frågor om förenandet av tjänster samt att sålunda låta dessa ärenden få avgöras av underlydande myndighet. Därvid uppställde sig det spörsmålet, huruvida avgörandet borde anförtros åt central förvaltningsmyndighet eller överlåtas åt annan underlydande myndighet. I sådant avseende anförde ämbetsverken, att det icke torde saknas anledning för att låta det slutliga avgörandet av ärenden av ifrågasvarande slag påvila vederbörande ämbetsverk. För ett beslut i sistberörda riktning talade bland annat det förhållande, att här vore fråga om tillämpning av vissa villkor för åtnjutande av avlöningsförmåner. Vidare skulle, därest det centrala ämbetsverket finge avgöra dessa frågor, desamma komma att behandlas efter en enhetlig princip. Att ämbetsverket komme att taga vederbörlig hänsyn till de militära chefernas i ärendet avgivna yttrande, vilka förutsattes alltid skola inhämtas, vore en given sak. Därest vid behandling av dylika frågor det hos ämbetsverken skulle uppstå tvekan om lämpligheten av militär respektive civilmilitär beställnings förenande med annan befattning, komme vederbörande ämbetsverk givetvis att alltid underställa Kungl. Maj:ts prövning sådana tveksamma fall.

Då emellertid de centrala ämbetsverken näppeligen kunde i allmänhet sitta inne med tillräcklig sakkännedom för att i de särskilda fallen avgöra, huruvida en befattnings skötande kunde anses inverka hinderligt för statstjänsten, syntes dock denna omständighet utgöra tillräckligt skäl att icke åt vederbörande ämbetsverk anförtro avgörandet i sådana ärenden, såvitt anginge annan än den inom ämbetsverket anställda civila personalen eller där eljest särskild sakkännedom kunde förutsättas.

Medgivande för officerare och likställda, som avsåges i kungörelsen den 20 juni 1918 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av tillfällig löneförbättring under åren 1918 och 1919 för viss personal vid armén, som omförmäldes i förut åsyftade del av samma kungörelse, syntes lämpligen kunna meddelas av chefen för fortifikationen, generalintendenten samt arméfördelnings- eller likställd chef, var och en för den personal, som lydde under honom — möjligen med undantag för överstar — dock att ifrågasvarande medgivande syntes böra meddelas

för personalen å artilleriets fabriker och tyganstalter av artilleridepartementet samt för läkare och veterinärer av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse. Det kunde emellertid ifrågasättas, om icke, vad den militära personalen anginge, vederbörande truppslagsinspektörer borde få sig anförtrott att beträffande personal tillhörande inspektörs truppslag, avgöra sådana ärenden. Sådant medgivande, vad generalspersoner och lämpligen även överstar och likställda beträffade, torde dock alltid böra avgöras av Kungl. Maj:t.

Arméförvaltningens civila departement hölle fortfarande före, att en decentralisation av hithörande ärenden utan olägenhet kunde ske.

Departements-
chefen.

I likhet med civila departementet håller även jag före, att en decentralisering av de till Kungl. Maj:ts avgörande nu knutna frågorna rörande rätt för beställningshavare att med sin statstjänst förena annan befattning, som icke är uppförd å rikets eller riksdagens stat, lämpligen bör kunna ske. Då emellertid frågan om decentralisering av dylika ärenden synes böra lösas i ett sammanhang beträffande samtliga stats-tjänstemän, såväl civila som militära, finner jag mig icke nu böra framställa något förslag i sådan riktning.

Mot de av de sakkunniga föreslagna avlöningsvillkoren har jag icke någon erinran att framställa.

Kostnads-
beräkning.

Såsom förut nämnts, är till tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén å extra stat för år 1919 under riksstatens fjärde huvudtitel uppfört ett förslagsanslag av 4,020,000 kronor.

De
sakkunnigas
förslag.

De sakkunniga hava ansett, att de smärre jämkningar i grunderna för den tillfälliga löneförbättringen, som av de sakkunniga föreslagits, icke syntes påkalla vare sig någon framställning till riksdagen om anvisande på tilläggsstat för år 1919 av ytterligare medel för ifrågasvarande ändamål eller någon ändring i anslagsberäkningen, såvitt anginge år 1920. Nyssnämnda belopp, 4,020,000 kronor, borde därför äskas att såsom förslagsanslag utgå även på extra stat för år 1920.

Departements-
chefen.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka.

Samman-
fattning.

Under åberopande av vad sålunda anförts, får jag hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att

dels till beredande av tillfällig löneförbättring under år 1920 åt viss personal vid armén bevilja under fjärde huvudtiteln å extra stat för år 1920 ett förslagsanslag av 4,020,000 kronor;

dels godkänna de vid detta protokoll såsom Bil. A fogade grunder för den tillfälliga löneförbättringens utgående;

dels besluta, att beträffande annan personal än bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater skola för åtnjutande av den tillfälliga löneförbättringen gälla följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att med beställning eller befattning, för vilken löneförbättring utgår, icke må förenas annan till den civila förvaltningen hörande tjänst å rikets stat än gymnastikläraryrke eller annan tjänst å riksdagens stat; samt

att med sådan beställning eller befattning ej heller må förenas vare sig annan till den militära förvaltningen hörande befattning eller gymnastikläraryrke eller tjänst å kommuns stat eller uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, vad angår beställnings- eller befattningshavare, som av Kungl. Maj:t utnämnes, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan beställning eller befattning, den, som äger tillsätta beställningen eller befattningen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande tjänst, uppdrag eller befattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid försvarsväsendet, finner tjänsten, uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tillsvidare bibehållas;

dels förklara, att en var, som under år 1920 tillträder beställning eller befattning, å vilken omförmälda villkor och bestämmelser för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande skola gälla, skall vara pliktig underkasta sig samma villkor och bestämmelser, ävensom att förutvarande innehavare av dylika beställningar eller befattningar, vilka icke före viss av Kungl. Maj:t fastställd tid anmäla, att de vilja underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, icke skola för år 1920 eller någon del därav uppbära tillfällig löneförbättring;

dels ock medgiva att från det på extra stat för år 1919 under fjärde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till tillfällig löneförbättring för viss personal vid armén må för år 1919 utgå tillfällig löneförbättring

till arméfördelningschefer och med dem dem likställda generalspersoner på aktiv stat med 1,500 kronor för helt år räknat,

till överstar och övriga militära beställningshavare, som enligt fastställda grunder skola åtnjuta löneförbättring med enahanda belopp som för överste, med 400 kronor för helt år räknat utöver det enligt sagda grunder redan fastställda belopp av 800 kronor, samt

till generalfältläkaren med 700 kronor för helt år räknat utöver den honom enligt fastställda grunder redan tillerkända löneförbättring av 800 kronor,

allt med iakttagande i tillämpliga delar av de för den tillfälliga löneförbättringens åtnjutande gällande särskilda föreskrifter.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

A. Lindman.

Bil. A.**Grunder**

för

tillfällig löneförbättring under år 1920 för viss personal vid armén*).

§ 1.

1. Officerare och underofficerare på aktiv stat äga med de undantag och enligt de särskilda bestämmelser, som nedan stadgas, uppbära tillfällig löneförbättring för år 1920 för den beställning, i vilken lön på stat åtnjutes, med följande belopp för helt år räknat:

<i>arméfördelningschef (likställd generalsperson)</i>	med kronor	1,500: —
överste	» »	1,200: —
överstelöjtnant	» »	1,100: —
major	» »	750: —

kapten (ryttmästare) av 1. klassen, som vid årets början uppnått följande antal tjänstår:

minst 3 och mindre än 6	» »	50: —
minst 6 och mindre än 9	» »	550: —
minst 9	» »	1,050: —

kapten (ryttmästare) av 2. klassen, som vid årets början uppnått följande antal tjänstår:

mindre än 3	» »	550: —
minst 3 och mindre än 6	» »	1,050: —
minst 6 och mindre än 9	» »	1,550: —
minst 9	» »	2,050: —

löjtnant av 1. klassen, som vid årets början uppnått följande antal tjänstår:

minst 3 och mindre än 6	» »	400: —
minst 6 och mindre än 9	» »	800: —
minst 9	» »	1,200: —

*) Avvikelserna från nu gällande grunder äro utmärkta med kursiv stil.

löjtnant av 2. klassen, som vid årets början
uppnått följande antal tjänstår:

mindre än 3	med kronor	450: —
minst 3 och mindre än 6	» »	850: —
minst 6 och mindre än 9	» »	1,250: —
minst 9	» »	1,650: —

underlöjtnant (fänrik), som vid årets början
uppnått följande antal tjänstår:

mindre än 3	» »	100: —
minst 3	» »	400: —

fanjunkare (styckjunkare), som vid årets början
uppnått följande antal tjänstår:

mindre än 3	» »	300: —
minst 3 och mindre än 6	» »	500: —
minst 6 och mindre än 9	» »	700: —
minst 9 och mindre än 12	» »	900: —
minst 12	» »	1,100: —

sergeant av 1. klassen, som vid årets början
uppnått följande antal tjänstår:

mindre än 3	» »	300: —
minst 3 och mindre än 6	» »	500: —
minst 6 och mindre än 9	» »	700: —
minst 9 och mindre än 12	» »	900: —
minst 12	» »	1,100: —

sergeant av 2. klassen, som vid årets början
uppnått följande antal tjänstår:

mindre än 3	» »	420: —
minst 3 och mindre än 6	» »	620: —
minst 6 och mindre än 9	» »	820: —
minst 9 och mindre än 12	» »	1,020: —
minst 12	» »	1,220: —

2. I de fall, då löneförbättringens belopp enligt mom. 1 är be-
roende på antalet tjänstår, skall, med iakttagande i övrigt av vad nedan
i denna paragraf sägs, såsom tjänstår beräknas:

för underlöjtnant (fänrik): tiden från utnämningen till officer, vare sig beställning på stat erhållits genast vid utnämningen eller senare; samt

för löjtnant, kapten (ryttmästare), sergeant eller fanjunkare (styckjunkare): den tid, varunder en var på grund av fullmakt eller konstitutional innehaft beställning på stat inom sin tjänstegrad, oavsett huruvida beställningen, vad angår löjtnant, kapten (ryttmästare) eller sergeant, tillhört 1. eller 2. löneklassen.

3. För erhållande av löneförbättring enligt mom. 1 äger nedan nämnda personal tillgodoräkna sig tjänstår i lägre än innehavande grad enligt följande grunder:

löjtnant, som varit underlöjtnant (fänrik) utöver 3 år: högst 3 år av den överskjutande tiden;

kapten (ryttmästare), som under sin föregående tjänstetid uppnått mer än 9 på ovan angivet sätt beräknade tjänstår såsom löjtnant: högst 3 år av den överskjutande tiden;

sergeant, som redan enligt de före utbildningsåret 1916—1917 gällande bestämmelserna vunnit behörighet till underofficersbeställning och vilken sedermera innehaft beställning såsom underbefäl av manskapet under mer än 6 år: högst 9 år av den överskjutande tiden; samt

fanjunkare (styckjunkare), som under sin föregående tjänstetid uppnått mer än 3 på ovan angivet sätt beräknade tjänstår såsom sergeant: hela den överskjutande tiden.

4. Kapten (ryttmästare), som är eller varit anställd vid generalstaben, må, utöver yad eljest är medgivet, tillgodoräkna sig ytterligare 3 tjänstår för erhållande av löneförbättring.

5. Officer eller underofficer, som överflyttats från marinen till armén eller från ett truppförband till ett annat inom armén, må, därest vid överflyttningen intet avbrott i anställningen ägt rum, såsom tjänstår tillgodoräkna sig tiden för anställning i den förra beställningen, med iakttagande av de i dessa grunder i övrigt givna bestämmelser rörande sådan tjänstårsberäkning.

6. Vid beräkning av tjänstår enligt mom. 2 och 3 äger kapten vid intendenturkåren tillgodoräkna sig föregående tjänstetid såsom underintendent, intendent av 2. klassen och intendent av 1. klassen; skolkande därvid beställning såsom underintendent anses likställd med löjtnantsbeställning och beställning såsom intendent av 2. och 1. klassen likställd med kaptensbeställning.

7. I andra fall än i mom. 6 sägs ankommer det på Kungl. Maj:ts prövning, huruvida och i vilken omfattning civilmilitär beställningshavare, som övergått till militär beställning, må såsom tjänstår för erhållande av löneförbättring tillgodoräkna sig tjänstetid i den civilmilitära beställningen.

8. Vid beräkning enligt mom. 3 av tjänstår i beställning såsom underbefäl av manskapet må sergeant endast tillgodoräkna sig sådan tid, som i omedelbar följd infallit närmast före hans befordran till underofficersbeställningen, men oberoende av huruvida tjänstgöringen fullgjorts vid samma eller olika truppförband.

9. Den tid, varunder officer eller underofficer, efter erhållet avsked, med bibehållen befordringsrätt såsom lönlös kvarstått i regemente (kår), intill dess beställning på stat ånyo vunnits, får icke inräknas vid tjänstårsberäkning enligt dessa grunder. Vad sålunda stadgats gäller jämväl beträffande tid, varunder officer eller underofficer åtnjutit tjänstledighet med frånträdande av samtliga avlöningsförmåner, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, under vilken han på grund av förordnande bestritt annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag.

Officer eller underofficer, som, efter erhållet avsked, med bibehållen befordringsrätt såsom lönlös kvarstått i regemente (kår) och sedermera tillträder beställning på stat av lägre grad än den han vid avskedet innehade, äger vid beräkning av tjänstår i förstnämnda beställning, utöver vad eljest är medgivet, tillgodoräkna sig föregående tjänstetid i högre beställning.

10. I vad mån föregående tjänstetid må för erhållande av löneförbättring tillgodoräknas av officer eller underofficer, som erhållit avsked i annan ordning, än i mom. 9 sägs, och därefter vunnit förnyad anställning med lön på stat, ankommer på Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall.

11. Officer eller underofficer, som från *reservstat* eller *reserv* övergått till beställning på *aktiv* stat, må av den tid, varunder han tillhört *reservstaten* eller *reserven*, såsom tjänstår för erhållande av löneförbättring tillgodoräkna sig så stor del, som av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall bestämmes.

12. Den, som efter vid krigsskolan avlagd officersexamen befordrats eller befordras från beställning såsom underofficer på stat till beställning såsom underlöjtnant (fänrik), må, utöver vad eljest är medgivet, för erhållande av löneförbättring i officersbeställning såsom tjänstår tillgodoräkna sig tjänstetiden i underofficersbeställningen, såsom om han därunder varit underlöjtnant (fänrik); och skall härvid beträffande den, som efter 1918

års ingång från underofficersbeställning befordrats eller befordras till underlötnant (fänrik), *dessutom iakttagas, att löneförbättringen städse skall utgå med så stort belopp*, att hans sammanlagda avlöning såsom officer icke kommer att understiga den avlöning, som vid befordringstillfället tillkommit honom å underofficersbeställningen, däri inräknat tillfällig löneförbättring.

§ 2.

Följande militära beställningshavare på aktiv stat äga, med iakttagande i *tillämpliga delar* av övriga i dessa grunder givna bestämmelser, uppbära tillfällig löneförbättring sålunda:

inspektören för kalleriet, kommandanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland med enahanda belopp som för överste,
chefen för krigsskolan och fälttygmästaren med enahanda belopp som för överstelöjtnant,

chef för trängkår med enahanda belopp som för överstelöjtnant eller major, allt efter den beställning på stat vederbörande kårchef innehar,

styresman vid artilleriets fabriker med ett årligt belopp av 1,000 kronor,

tygmästare av 1. klassen vid artilleriet med samma belopp som för major,

tygmästare av 2. klassen vid artilleriet med det belopp, som skolat tillgodokomma honom, därest han kvarstått på aktiv stat vid regemente (kår) och där innehaft beställning såsom kapten av 1. klassen,

förvaltare vid intendenturkåren med ett årligt belopp av 1,100 kronor,

musikfanjunkare med ett årligt belopp av 1,000 kronor,

musiksergeant av 1. klassen med ett årligt belopp av 800 kronor, samt

musiksergeant av 2. klassen med ett årligt belopp av 700 kronor.

§ 3.

Nedannämnda befattningshavare, vilka enligt stat uppbära arvoden, fördelade i lön och dagavlöning, äga åtnjuta tillfällig löneförbättring sålunda,

chefen för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet såsom för överstelöjtnant och en var av cheferna för ridskolan och för monteringsstyrelsen såsom för major.

§ 4.

1. Följande civilmilitära beställningshavare på aktiv stat äga, med iakttagande *i tillämpliga delar* av övriga i dessa grunder givna bestämmelser, uppbära tillfällig löneförbättring med följande belopp för helt år räknat:

vid fältläkarkåren:

generalfältläkaren	med kronor 1,500: —
överfältläkaren och fältläkare med enahanda belopp som för överstelöjtnant, regementsläkare med undantag för chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm med samma belopp som för major, bataljonsläkare med avlöning som kapten av 1. klassen	» » 850: —
bataljonsläkare med avlöning som kapten av 2. klassen	» » 700: —
dock att löneförbättring icke skall utgå till den överläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm, som åtnjuter bataljonsläkares lön, bataljonsläkare vid fältläkarkåren	» » 650: —
fältläkarstipendiat	» » 300: —

vid fältveterinärkåren:

överfältveterinären med enahanda belopp som för överstelöjtnant fältveterinär med enahanda belopp som för major, regementsveterinär	» » 850: —
bataljonsveterinär	» » 700: —

övrig personal:

tyg- eller fabriksingenjör	» » 1,000: —
departementsskrivare, tyg- eller fabriksförvaltare av 1. klassen, öververkmästare, fortifikations- kassör	» » 850: —

tygunderofficer med det belopp, som skolat till godokomma honom, därest han kvarstått på aktiv stat vid regemente (kår) och där inne- haft beställning såsom styckjunkare, tygförvaltare av 2. klassen, besiktningsrustmästare, tygverkmästare, verkmästare av 1. klassen... med kronor 1,100: —		
verkmästare av 2. klassen, tyg- eller fabriksskri- vare, tyghantverkare, gevärshantverkare, hant- verkare vid trängen, fortmaskinist	»	» 850: —
redogörare vid ridskolan	»	» 1,100: —
förrådsvaktmästare vid arméförvaltningens sjuk- vårdsstyrelse samt vid infanteriet, trängen eller fortifikationen	»	» 525: —
övertalig förrådsvaktmästare vid intendenturkåren	»	» 450: —
poliskommissarie eller överkonstapel vid polisper- sonalen i Boden eller å Karlsborg	»	» 800: —
konstapel eller extra konstapel vid polispersonalen i Boden eller å Karlsborg	»	» 750: —

2. Därest efter 1918 års ingång militär beställningshavare erhållit civilmilitär beställning eller innehavare av civilmilitär beställning befordrats till annan sådan samt löneförmånerna vid den senast erhållna beställningen, med inräknande av därför bestämd tillfällig löneförbättring, skulle uppgå till lägre belopp, än som skulle hava tillkommit löntagaren, därest han kvarstått i den tidigare beställningen, skall sådan beställningshavare äga uppbära tillfällig löneförbättring med så stort belopp, att hans sammanlagda avlöning i den nya beställningen icke kommer att understiga den avlöning, däri inräknat den tillfälliga löneförbättringen, som han skulle ägt uppbära, därest han kvarstått i den tidigare beställningen.

§ 5.

Nedan angivna arvodestagare äga, där befattningen icke innehaves av officer eller underofficer på aktiv stat, uppbära tillfällig löneförbättring med följande belopp för helt år räknat:

befälhavare för rullföringsområde på fastlandet	med kronor 912: 50
officer vid Stockholms stads rullföringsområde	» » 912: 50
biträde vid rullföringsområde på fastlandet	» » 730: —

rullföringsbefälhavare (tillika landstormsområdesbefälhavare) på Gottland	med kronor	912: 50
rullföringsbiträde (tillika landstormsförrådsförvaltare) på Gottland	»	730: —
bibliotekarie vid generalstaben	»	375: —
aktuarie vid generalstaben	»	375: —
garnisonspastor i Boden	»	600: —
kommendant i Stockholm	»	750: —
vaktmästare vid kommendantskapet i Stockholm ...	»	225: —
kommendant å Karlsborg	»	750: —
maskinist vid krigshögskolan	»	300: —
» » artilleri- och ingenjörhögskolan	»	300: —
fodermarsk vid ridskolan	»	275: —
förvaltare vid skjutskolan för infanteriet och kavaleriet	»	225: —
väbel vid samma skola	»	225: —
fortväbel	»	300: —
gårdsvaktmästare, tillika snickare, vid garnisons-sjukhuset i Stockholm	»	250: —

§ 6.

För beställningshavare, som åtnjuter bostadsförmån in natura men uppbär kontant servisbidrag, skall löneförbättringen minskas med ett belopp, motsvarande servisbidraget.

§ 7.

Den, som under loppet av *år 1920* tillträtt eller avgått från beställning, med vilken löneförbättring är förenad, eller övergått från en till annan sådan beställning, äger å dylik beställning uppbära löneförbättring för den del av året, varunder han innehaft densamma; skollande därvid iakttagas, att då befordran sker till beställning, varå enligt §§ 1—2 löneförbättring kan åtnjutas med olika belopp allt efter antalet tjänstår, löneförbättringen i varje fall skall beräknas efter det belopp för helt år, som skolat tillkomma beställningshavaren, därest han vid årets början innehaft beställningen i fråga.

§ 8.

Löneförbättring enligt §§ 1, 2 och 4 tillkommer icke blott löntagare, som på grund av fullmakt, transportresolution, konstitutorial eller kontrakt (förordnande) innehar egen beställning med lön på stat, utan jämväl den, som i stället för avlöning å egen beställning på grund av särskilt förordnande äger åtnjuta samtliga med annan beställning förenade avlöningsförmåner; skolandet i senare fallet vid förordnande å beställning, varå enligt §§ 1—2 löneförbättring kan åtnjutas med olika belopp allt efter antalet tjänstår, iakttagas, att löneförbättringen i varje fall skall utgå med det för beställningen fastställda lägsta belopp, som erfordras för att den sammanlagda avlöningen under förordnandet skall motsvara minst den sammanlagda avlöning, som tillkommit den förordnade å hans egen beställning, den tillfälliga löneförbättringen däri inräknad.

§ 9.

Den tillfälliga löneförbättringen skall anses tillhöra lönen och utgå i samma ordning som denna; där avlöningen endast utgår i form av arvode eller stipendium, skall löneförbättringen anses tillhöra arvodet eller stipendiet och utgå i samma ordning, som för sådan avlöning är stadgad.

§ 10.

Sådan i §§ 1—4 omfördäld personal, som på grund av tjänstgöring vid mobiliserat truppförband, stab, formation o. s. v. åtnjuter krigslön enligt krigsavlöningsreglemente, må, utan hinder av vad i dylikt reglemente *kan varda* stadgat rörande skyldighet att frånträda fredsavlöningsförmåner, uppbära tillfällig löneförbättring enligt de i förevarande grunder meddelade bestämmelser.
